

Universitätsbibliothek Wuppertal

Linguarum Vett. Septentrionalium Thesaurus Grammatico-Criticus Et Archæologicus

Hickes, George

Oxoniae, 1705

Caput vigesimum. De dialecto Dano-Saxonica, in soluta oratione

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1559)

& triginta septem annos, quo tempore *Pictis* & *Britannis* se immiscentes, parum simplicitatis, & puritatis linguæ suæ patriæ non potuerunt forsitan non amittere. Sed cum nulla, proh dolor! istius ævi literaria monumenta, neque membranis inscripta, neque lignis saxifve incisa extant quæ scio, præter veri *Cædmonis* fragmentum quod in lib. IV, cap. 24. E. H. *Beda* regia versione extat, & forsitan Harmoniam evangeliorum *Cottonianam* poetice, & paraphrastice scriptam; de hoc, quod *Britanno-Saxonicum* dicendum esset, idiomate, nihil plane habemus dicere.

III. Secunda est, quæ in usu erat à *Danorum* in *Britanniam* ingressu ad *Normannorum* adventum, per bis centum septuaginta quatuor annos, præsertim in locis *Angliæ* septentrionalibus, & australibus *Scotiæ*, quibus victores longe ante incubabant *Dani*, quàm sub *Canutis* R. R. universam *Angliam* subjugaverunt; & de hac Dialecto, binis ¹ evangeliorum versionibus insignitâ, quarum alteram interlineatus codex *Rushworthianus*, alteram interlineatus codex *Cottonianus* conservat, in proximo capite cum Deo tractaturi sumus.

IV. Tertia illa est, quam locuti sunt majores nostri à *Normannorum* ingressu ad *Hemrici* ejus nominis secundi tempora. Hanc *Normanno-Dano-Saxonicam*, & versùs hujus periodi finem, *Semi-Saxonicam* vocandam censemus, & de eâ, quoniam ² monumentis literariis ex quibus exempla sumenda sunt, uti fruique nobis contigit, ut pauca etiam tradam, instituti nostri rationem postulare judicamus.

CAPUT VIGESIMUM.

De Dialecto Dano-Saxonica, in soluta oratione.

I. **H**icce, de variis linguæ *Anglo-Saxonicae* Dialectis & Dialectorum epochis, prælibatis; de *Dano-Saxonica*, quæ & *Germano-Saxonica*, vel *Theotisco-Saxonica* dici potest, tractandum est. Etenim ut magnam gentium colluviem, quas *Northmannos*, *Ethnicos*, & *Piratas* chronographi, & historici *Saxonici* vocabant, cum *Cimbris* sive *Danis* suis, ad novas in *Anglia* sedes quærendas, secum diversis temporibus duxerunt profectiois Duces: ita *Dano-Saxonica* Dialectus, de qua jam agitur, non ex *Cimbricis* tantum vocibus, sed etiam *Theotiscis* tam nominibus & pronomibus, quàm verbis, cum *Saxonicis* intermixtis constat, ut lector in *Franco-Theotisca* lingua haud omnino hospes in exemplis regularum, quæ sequuntur, facile poterit observare. Porro non exoticas tantum voces, sed exoticum genus scribendi, exoticas phrasas, & præceptorum grammaticalium, quibus purior *Saxonica* gaudebat, contemptum omnimodum & desuetudinem introduxit colluvies illa hominum; adeo ut Dialectum hanc, si voces spectes, barbaram; si scriptionem vocum, magis barbaram; si vero phrasas exteras & idiotifimos consideres, & ut grammaticæ, pari feritate, quâ illi omnes *Angliæ*, partes devastavit, ipsa barbarie magis barbaram jure meritoque possis dicere.

II. Primo igitur purioris *Saxonicae* nitorem & elegantiam cum externarum vocum barbarie dehonestavit *Dano-Saxonica* Dialectus. Sic in codice *Cottonianâ* legimus *mec*, *mek* & *meh*, pro *me*, à *Francico* *mich*, *mik*, *mih*, vel *Cimbrico* *mitg*, i in *e* mutata: *ðar þe alle ic 3 jello 3if ðu 3 faller t 3 phohtar to popþenne mec*, hæc tibi omnia dabo, si cadens adoraveris me. *Ne is meh pypþe*, non est dignus me. *oþer meh*, super me. *Se þe 4 onþoer iuh*, meh onþoer, qui recipit vos, me recipit, Matth. x, 41. *Eadig is je ðe ne byþ onþpynende in mec*, beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me, Matth. xi, 6. Sic etiam legitur *þec & þeh*, pro *þe*, *te*, à *Cimbrico* *þig*, vel *Franco-Theotisco* *thich*, *thigh*, *thih*: *rende þeh use hidune*, mitte te deorsum, Matth. iv, 6. *englum hys bebead of þe j in hondum zenimmer þec*, angelis suis mandavit de te, & manibus tollent te, ib. Sic *juh* pro *eop*, vos, vobis: ut, *þopþeþer j iuh*, dimittet & vobis, Matth. vi, 14. & *uep*, *ueppe*, *vester*, *vestra*, à *Francico* *juuver*, *juuvere*, *Sax.* *eopeþ*: ut, *juæ lehteþ leht uep*, sic luceat lux vestra. *þader uep*, pater vester. *þopþeþer j iuh þader uep* *heoþenlic jynna ueppa*, dimittet & vobis pater vester caelestis delicta vestra. ne *þader ueppe þopþeþer jynna ueppe*, nec pater vester dimittet peccata vestra, Matth. vi, 14, 15. Sic *uric*, *urich*, *urig*, *urih*, nos, pro *Sax.* *ur*. *Francice* *unlich*, *unsih*, *unsihh*, *unfig*: ne *inlæd urih in coþtunge*, ah *geþurig urich þrom yrele*, ne nos inducas in tentationem, sed libera nos à malo. *ðrihten hæd urih*, domine salva nos, Matth. ix, 25. *ðu cuome hider æp tid to pinenne urih*, venisti huc ante tempus torquere nos. *3if ðu popþer urig rend urig*, si ejicis nos, mitte nos. Sic

¹ De his codd. mss. tractat *Tho. Mareſchallus* in observationibus suis in versionem evangeliorum *Anglo-Sax.* p. 491, 492. De *Cottoniano* autem codice consulendus est reverendus vir *Thom. Smithus* de rep. literaria & ecclesiastica præclare meritis, in sua Bibliothecæ *Cottonianæ* historia

& synopsis. ² Qualia sunt nonnullæ *Chartæ*. liber *Ormulum* inscriptus. *Ecclesiæ* cathedralis *Roffensis* codex, *Textus Roffensis* dictus. & in biblioth. *Coll. Trin. Cantab.* Rythmi cujusdem poetæ *Semi-Saxonice*. quique etiam extant in bibl. *Bodl. Digb. A. 4.* ³ Vid. R. xiv. ⁴ Vid. R. xiv.

ure & urep, *noſter*. Francice unfer, ufer, uffer, uffe, ufe, pro Sax. ure. fabeſi ureſi þu apþ i þu biſt in heofnum, *pater noſter, qui eſt in cæliſ*. cod. Ruſb. Joh. III, 11, 7 cýþnyre ure i ureppa ne onſear ge, & *teſtimonium noſtrum non accipitiſ*. Joh. IV, 12, ahne apþ þu maþa fe- deþ urum Iacobe, *anne major eſt patre noſtro fac*. hlaſ urepne oþerþyrtlic ſel ur to bæg. 7 forþeþ ur ſcýlba urpa ruæ ue forþeþon ſcýlþgum urum, *panem noſtrum ſuperſubſtantialem da nobiſ hodie*, & *dimitte nobiſ debita noſtra, ſicut noſ dimittimur debitoribuſ noſtriſ*. De ilco unþrymne- re i unhælo urpu onſeng, *ipſe inſirmitateſ noſtraſ accepit*, Matth. VIII, 17. Nota autem quod iuh pro eop, *voſ, vobiſ*, ſcribitur etiam iuh, iph, iuch, iuih, Francice juich, juch, juh, juu, ju- oþ iuh an divl iþ, *ex vobiſ uniuſ Diaboluſ eſt*. ich cueþo iph, *dico vobiſ*, Matth. XXVI, 21. and ic geþo iuh, & *faciam voſ*, Matth. IV, 19. ic cuæþ iuch, *dico vobiſ*.

Lineo, ut cneopyre, *generatio*: þrom Daviþe oððe to fæpennyre Babylome feopeþtene cneo rint. 7 þrom fæpenyre Babilonie oððe to Kþyrtle kneopyre rint feopeþtene, a Da- vid uſque ad tranſmigrationem Babylonis quatuordecim generationeſ, & a tranſmigratione Babylonis uſque ad Chriſtum XIV generationeſ, cod. Ruſb. Matth. I, 17. Sic in eodem cap. fæpe, & fæ- pennyre, *tranſmigratione*.

Beoþan, pro beoþ: ut in cod. Ruſb. cumap ærþer me. and ic geþom þæt git beoþan monna þiſceþer, *venite poſt me, & faciam voſ fieri piſcatores hominum*, in cod. impreſſo, 7 ic do þæt git beoþ manna þiſceþar.

Iuich, iuch, iuih, iuh, iph, in cod. Ruſb. ſcribitur eopic & iopih, & ge iop, *ipſi voſ*. ut in evang. Matth. capite quinto, Eadiþ ge beoþ ðonne eopic þærþaþ menniſce eopeþ heþtende beoþan, *beati eſtiſ cum maledixerint vobiſ homineſ, & perſecuti voſ fuerint*. doþ þell ðæm ðe eopic hateþ, *benefacite hiſ, qui oderunt voſ*. Sic Joh. I, 26, ic fulpo iopih in þætne, *ego bap- tiſo voſ in aqua*. cap. III, 28, ge iop me cýþnyre þerþþymet, *ipſi voſ mihi teſtimonium per- hibetiſ*. Saxonice ge rýlþe me rýnd to þerþþære.

Þegen, vel Þegn, *discipuluſ*. cod. Ruſb. Joh. II, 11, 7. geþeþdun in hime Þegnay hiþ, & *crediderunt in eum diſcipuli ejuſ*. & v. 17. þumýndige þæpun Þegnay hiþ, *recordati ſunt diſci- puli ejuſ*. In hac ſignificatione non raro uſurpatur vox in primæva Anglo-Saxonica ſive Francice ſcripta harmonia Evangeliorum Cottoniana.

Þæþ, Cimbrice voſ. neut. gen. *humor, mador, aqua, humectatio*. vafa, & veifa, idem. vaſbare, *aquariuſ*. vaſfata, *hydria*. cod. Ruſb. Joh. II, 9, þiþirtun ða ðe biþiladon þæþ i þætne, *miniſtri autem ſciebant, qui hauſerant laticem, vel aquam*. Sic enim legendum puto pro biþila- don i þæþ þætne. Nota autem quod a Cimbrico voſ, vafa; *locuſ paluſtriſ & humiduſ* vocatur a Waſþ. Inde etiam apud noſ to ouſe, per metatheſin pro moſe, *humorem emittere*.

Þie, & þora vel þorra, *eſe*, a Francico þijn, [Goth. ut videtur, SIGAN] þeþan. *eſe*. 7 ic geþo iuh þie i þora þiſceþar manna, & *faciam voſ fieri piſcatores hominum*, Matth. IV, 19. þoraþ ge hoþo ruæ neþro, *eſote prudenteſ ſicut ſerpenteſ*, Matth. X, 16, vide etiam þora, infra.

Þcuia, þcuia, *umbra*. quod Cimbrice eſt þfugge, & þfugga. Francice ſcúuua. Saxonice þcabe. ðæm þittendum in lænd 7 þcuia þeapeþ, *ſedentibuſ in regione & umbra mortuſ*: in cod. Ruſb. ðam þittendum in ðeode lonþe and beaþ þcabe i þcuia.

Apþ, *es*. er Cimbrice. apon, *ſummuſ, eſtiſ, ſunt*. Cimbrice erum, erud, eru; ab er, *ſum*. cod. Ruſb. Joh. I. hþelc apþ þu, *quiſ eſt? þitþa apþ þu, eſne þroþreta? þiþ ðu ne apþ Eþiþt, ſi non eſ Chriſtuſ*. Exempla alia e cod. Cott. quære in cap. VII.

Þurþumbop, *thuſ*, pecely Saxonice; þeþnoþton him ðingþa. gold cupþumbop 7 pecely, *ob- tulerunt ei munera, aurum, thuſ & myrrham*. Matth. II, 11.

Þeþa, & þappa, *dominuſ*. Sax. þriþten, vel laþopþ. Cimbrice etiam & Francice þera & þerra. Þærþeþe, euphonice pro Þærþeþe, *baptiſta*. Sax. þulluþeþe: cuom Iohanneþ Þærþeþe i þuluþeþe, *venit Iohanneſ baptiſta*. A þærþeþe autem infra þeþeþe. in cod. Ruſb.

Þamell, *Cameluſ*. ap þæþum ðæþa Þamella, *de piluſ Camelorum*. Sax. oþ olþenþa þæþum; Matth. III, 3.

Þþariþan, þþariþan, þeþþariþan, *ſciſcitari, interrogare*. Sax. axan vel þþæþnjan. Francice fraſan. Goth. þþariþan, *tentare*.

Þoþþaþ, *eſca, ciibuſ*. Cimbrice ad foſtra, *enutrire, nutrire*: foſtre, *nutritiuſ*; foſtur, *educatio, nutritio*. met i þoþþaþ hiþ þæþ locuþþæ, *eſca ejuſ erat locuþþæ*, Matth. III, 4.

Þeonþuþþe, & geonþuþþe, Matth. XI, 4, *reſpondit*. ðe geonþuþþe 7 cuoþþ, *qui reſpon- dens dixit*, Matth. IV, 4. Goth. ANÐ AVANþA. Cimbrice andþreþi, *reſpoſuſ*, plane ab ANÐ vel ANÐA, *adverſum, contra*, & AVANþA, *poþþ, verbum*.

Þieþeþ, *porriget*. Cimbrice ad rieta vel rieta, *porrigere*. 7 þiþ ðone þiþc þilnaþ vel þiuaþ cuþþeþtu þa neþþie þieþeþ him, *aut ſi piſcem petit, ſerpenteþ porriget ei*, Matth. VII, 10. Saxonice, oððe þiþ he biþt þiþceþ rýlþt ðu him næþþan.

Þulþeþ, *lupuſ*. Cimbrice ulþr. Sax. pulþ. hineþeþþ uuteþlice rint uulþeþeþ * þoþþeþe, *in- trinſecuſ autem ſunt lupi rapaceſ*, Matth. VII, 15. Sax. ac hiþ beþ innane þeþeþeþe þulþeþeþ.

Þambop & lambop, *agnuſ*. more Cimbrorum, qui terminant nom. & accuſ. maſc. & foemin. plur. in ur, er, ar, & neutrorum in ur exeuntium, in ur. þoþþ lambop mino, *paſce agnoſ meoſ*, Joh.

* Mendose ſcriptum, ut videtur; omnino enim in eo loco legendum eſt þoþþeþeþe.

xxi, 15. gehala i foed lambopo mino, cura vel pasce agnos meos, v. 16. Sax. heald mine lamb :
 Dogop, plur. dies. Cimbrice dagar. forþon ðrio dogop æt-geþer huunar mec miþ, quia
 biduo jam perseverant mecum, Matth. xv, 32. Saxonice, forþam hig þry dagar mid me punobon :
 Treo, arbor. Cimbrice triu, i in e, & u in o conversa, passim in cod. Cott. Saxonice semper tþip :
 Dit, barbarè pro tid, hora : ut, gehæled þær cniht in ðit ðæm, sanatus est puer in illa
 hora, Matth. viii, 13.

Bærþynnig, bærþynnih, bærþynnig, bærþynnig, bærþynnig publicanus. Cimbrice autem bærþyn-
 dugr, & bærþynnig, flagitiosus, scelestus, peccator ingens: à bar, nudus, manifestus, palam factus, & syn-
 dugr, peccator, quali dicas, peccator publicus. Se æperþ vel forþma alpa iþ bærþynnig Matthæus, pri-
 mus omnium est Matthæus publicanus. præf. Hieron. ad novum test. Aldrædo interprete. Deonu
 monigo ¹ bærþynnih and rynnfullo cuomon zepærþun miþ ðone hælenð, ecce multi publicani
 [scelesti] & peccatores venientes discumbabant cum Jesu, Matth. ix, 10. Sic in versione Saxo-
 nica, ða comun maniga manfulle 7 rynnfulle and rætun mid ðam hælenðe. Sic Luc. xviii,
 10, 13, in versione Sax. transfertur manful. & je manfulla: Luc. iii, 12, publicani redditur,
 ða manfullan: Luc. vii, 34, Amicus publicanorum, manfulpa rþeond: Matth. ix, 10, 11,
 publicani & publicanis vertuntur manfulle, & manfullum: Marc. ii, 15, multi publicani, ma-
 nega manfulle: At Matth. v, 47, publicani vertitur hæþene eþnici. Ex his constat neque Al-
 drædum nostrum, qui vir fuit pius, magis quam doctus, neque etiam Anglo-Saxonicos evange-
 liorum interpretes, etsi Aldrædo multo doctiores, quid publicanus significaret, quodve genus ho-
 minum essent publicani, intellexisse. Sed quoniam animadvertissent mentionem esse factam eo-
 rum in evangeliiis, ut pessimi generis hominum, quibus infamiae nota erat inusta, ideo eos bærþ-
 rynnih, manfulle, hæþene i. e. scelestos & infideles vocarunt. Notavi supra, Cimbricum bærþyn-
 dugr compositum esse à bar, manifestus, & syndugr, peccator, quod sane confirmat versio Fer-
 manni Dano-Sax. in cod. Rusb. Marc. ii, 15, 16, 7 zeporþen þær mid þy gehlionab in hufe
 ðær. monige openlice rynnige vel heþrunne 7 rynnfulle ætgeþne zepærþon hleonabum mid
 ðon hæf. 7 ðeznum hiþ repon. forþon monigu ða ðe 7 ryligþun vel rylgende þepun him.
 7 uþputu 7 ða albu ziregun forþat þæt he eþt vel eþtende þær miþ ðæm rynnfullum 7
 bærþynnigum. hie cþedun ðeznum hiþ. Forþon miþ bærþynnigum 7 rynnfullum eþerþ and
 ðpinceþ lapop ioper, & factum est, cum accumberet in domo illius, multi publicani & pecca-
 tores discumbabant cum Jesu & discipulis ejus: erant enim multi, qui & sequebantur eum; &
 scribæ & pharisæi videntes quia manducaret cum publicanis, & peccatoribus, dicebant discipulis ejus,
 Quare cum publicanis & peccatoribus manducat, & bibit magister vester? Hic notandum est
 publicani versum esse per openlice rynnige, quasi diceret, Infames peccatores. Publicanis au-
 tem per bærþynnigum & bærþynnigum redditur; unde constant bærþynnig publicum & no-
 torium peccatorem significare, ut notatio nominis quoque confirmet. Tatiani monoteffaro Fran-
 cice translato, publicani vocantur firnfolle, & firnfolan man, i. e. scelesti. quamun tho thie firn-
 folan man, venerunt & publicani. cap. xiii, 17. eno ni tuont thaz thie firnfolan man, nonne
 & publicani hoc faciunt? Ienu tho manage firnfolle inti suntige, ecce multi peccatores, & pub-
 licani. cap. lvi, 2. Inti thiu firnfolan man, & publicani; firnfolero inti suntigero friunt, pub-
 licanorum, & peccatorum amicus. cap. lxiv, 8, 14.

Not, numisma, census. ² Æþeþær me mýnnittþe vel mot ðær 3 cýning vel ðær zþeoþa,
 ostende mihi numisma census. Saxonice, ætþpær me ðær zþoleþ mýnet. Est autem Goth.
 MXTA vel MXTASTA, telonium. MXTAKEIS, publicanus.

Gemniþe, valentibus. forþ hælenð þ gehþeþe cueþ. Ne iþ ðærþ þæm halum vel gemniþe
 to lece vel þrom, at Jesus audiens ait, Non est opus valentibus medico, Matth. ix, 12. Saxon.
 7 je hælenð cþæþ ðir gehþende. Nýr halum læceþ nan þeapþ: gemniþe autem istud deri-
 vatum videtur à Goth. FANASGAN, FANISAN, Francice genesan, sanare. þrom etiam
 medicus, barbarum est.

Eþeru, spicas. Francice aher, spica. ðeznar uutedeþice hiþ hiu hinceþon ongunnun + ze-
 nioma eþeru, discipuli autem ejus esurientes cæperunt vellere spicas, Matth. xii, 1. Sax. hýþ leopn-
 ing-cnihtær hinzþeþe. and hig ongunnun pluccian ða eap:.

Biom, ero. Francice bium. ic nieþra zeond-þþynnab biom, nunquam scandalizabor, Matth.
 xxvi, 33. Sax. ic næþre ne ze-unþreopþige:

Byeno, cæci. byeno zereþ, cæci vident, Matth. xi, 5. blind zereþ, in versione impressa.

Apz, adultera. à Cimbrico argur, per metathesin ragur, (unde nostrum rogue apud australes,
 & rague apud boreales Anglos) vel à Francico arg, piger, deses, timidus, meticulosus, igna-

¹ Fermannus autem, codicis Rushworthiani In-
 terpres & glossator, multo aptius reddit vocem
 publicani per zepel-hþoeþ, & publicanis per za-
 þel-gehþeþum: and henu monige zepel-hþoeþ-
 þe 7 rynnfulle cpomon 7 hleonabun miþ hælenð:
 forþon læpeþ eoper miþ zaþel-gehþeþum 7
 rynnfullum eþeþ, ecce multi publicani venientes

discumbabant cum Jesu. Quare cum publicanis &
 peccatoribus manducat magister vester? Sic in
 cap. x, Matthæus publicanus vertitur, Mæþeþ
 þe zaþel-geþoeþe. verum Marc. ix, 15, 16,
 reddit publicani openlice rynnige, & publicanis,
 bærþynnigum, ut infra ostenditur. ² Vide
 reg. xiv. ³ Vide reg. xiv. ⁴ Vide reg. x, & xiii.

uus, imbellis, pravus, improbus, ineptus, inutilis, perversus, strenue & ignominiose malus. Hinc Ericus rex Daniæ, qui successit Olao juniore, Suenonis filio, dictus erat *hin argasta, ignavissimus, flagitiosissimus*. Hinc *arga* quoque Latino-barbarum, quod Henr. Spelmannus exponit per uxoris adulterio infamem, *currucam*, qui spurios pro suis liberis legitimis nutrit, & educat. secundum istud Aldrædi nostri, *cneopyrre yfelo 7 apz, generatio mala & adultera*. Sax. *yfel cneopyr 7 forliger*, Matth. xiii, 39.

Sunep, grex. and henu peced eode all rpin runep niþer peapbe in ræe, & ecce ferēbatur totus grex porcorum præcep in mare, cod. Rusb. Matth. viii, 32. & v. 31, rend uric in ðar runpæc rpin, mitte nos in gregem porcorum.

Falsan, blasphemare. cod. Rusb. Matth. ix, 3, þær he falsarþ, hic blasphemar. Islandice fals, fraus, falsitas, dolus. falsare, impostor. at falsa, imposturis fallere. falsetur, falsus, dolosus.

Biræc, pera. Francice, i. e. Franco-Gallice besace, vel bissac, forsan quasi bis saccus, mantica, cod. Rusb. Matth. x, 10, ne rculon ze agan zolb. ne rylfup. ne reoh in zypðelz eoppum. ne biræc on pæze, nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris, non peram in via. In evang. impressis, ne cobd on peze.

Bjan vel bya, Cimbrice at bua, habitare. Goth. **𐌵𐌶𐌺𐌰𐌽**. cod. Rusb. Joh. i, 28. lapop hpær byer to [pro tu] vel punar. magister, ubi habitas vel manes? & cod. Cott. Matth. iv, 32. maizon undep rcau hir fuglar heofener bya vel punia. Apud Herefordenses, rustici pulsantes ostium solent dicere *where by ye*. i. e. *ubi habitatis, vel manetis*.

Lapp, rupes, petra. cod. Rusb. Joh. i, 42. Ðu apþ Sýmon runu Ioh. Ðu biþt zicezed Lephar Ðæt iþ zitrpahtob capp, tu es Symon filius Johanna, tu vocaberis Cephas, quod interpretatione est petra.

Middum. Saxonice to middeþ, in medio, inter. middum putublice ioppe zirtob þone ze iop ne cunnon, sed in medio vestrum stat, quem vos nescitis, Joh. i, 26.

Bipiligan, vel bipulan, haurire. cod. Rusb. Joh. x, 8. bipiligaþ nu 7 bpenzaþ þæm alþorþmen, haurite nunc, & ferte architriclino. & 9. Ða embihtmenn putublice zirtun Ða þe bipiladon þ þær vel pæter, ministri autem sciebant, qui hauerant humorem, vel aquam.

Sexo & sex, pro fix, sex: ut cod. Rusb. rtenene fæto sexo, lapideæ hydriæ sex. feopertig and rex rintep, Saxonice on rix and feopertigon rintpon, quadraginta, & sex annis.

Seel, zel, tempus, opportunitas: and æfter ðon he rohte Ða zeel, & exinde quærebat opportunitatem, Matth. xxvi, 16. Saxonice, secundum veterem vulgatam vel Italicam versionem, 7 riddan he rmeæbe zeopnllice þ he hine polbe belæpan.

Untale, malum. huæt to untala dyde he, quid mali fecit? Matth. xxvi, 23. Sax. hpær yfelez dyde ðer. Untale autem ex un particula privativa, & til, Goth. **𐌿𐌺𐌰𐌽**, bonus: he pær rersa til, ipse erat bonus, Cædmone. xxxvi, 13. on ðære mæzþe pæron men til, istius stirpis erant homines boni, Cæd. xxxvii, 5. vide **𐌿𐌺𐌰𐌽**, in Glossario Gothico.

Ebul, malum. Francice ubil. Goth. **𐌺𐌴𐌹𐌺𐌰𐌽**, in zeebulradon. Zeebulradon hine, blasphemabant eum, Matth. xxvii, 39. Sax. hýne byrmeþeþon.

Snude, denuo. cod. Rusb. Joh. iii, 3, zoþlice ic ceoþo þe. buta hpelc acened þe rnuþe i niopunga. ne mæze zýrea nice zober, amen dico tibi, nisi quis renatus, vel de novo natus fuerit, non potest videre regnum dei. occurrit vox non raro apud poetas, & verti etiam potest, cito, protinus, illico.

Oeþigan, spirare. Joh. iii, 8. zart ðer pill oeþiga, spiritus, ubi vult, spirat. Oþeþar, spirat. Sax. Æfter ðarum, Saxonice æfter ðýron, posthæc. cod. Rusb. Joh. iii, 22.

Lifian, fian, odisse, odio habere. Francice fian, fihan, Goth. **𐌺𐌴𐌹𐌺𐌰𐌽**. Joh. iii, 20, in cod. Rusb. Se ðe yfe vel mir doeh, zýriar þ leht, omnis, qui mala agit, odit lucem. de hac voce iterum in cap. de dialecto poetica.

Ðærlice, jam. cod. Rusb. rærlice zidoemed iþ zoþþon ne zileþeþ on noma ðær ancenda runu zober, jam condemnatus est, qui non credit in nomen unigeniti filii dei, Joh. iii, 18.

Bezere, bezera, baptista. cod. Rusb. Matth. xi, 11. ne betreþon piþa beapnum mapa Iohanne ðam bezere, non inter natos mulierum major Johanne baptista. & versu 12. þrom ðazum ðonne Iohanne bezera, a diebus Johannis baptiste, Matth. iii, 1. in þam zoþlice ðazum cuom Iohanne þe bezera. Bezere autem euphonice a bæzere, quod alibi legitur. at bæzere a bæzere, ut alibi notavimus.

Ðiu ðý vel Ða, quæ. sing. Francice thiú vel tha. Lipca Ðiu ðý vel Ða oþer rþæþerþtan ðrihtner rþeþne zepetted iþ, ecclesia quæ supra petram domini voce fundata est. præfat. Hieronym. ad novum test. in Aldrædi versione.

Neirpxna-ponz, neopxna-panz, neopxena-panz, paradisus. Neirpxna-ponz onzelic, paradisi instar. præf. Hieron. ad novum testament. Extat hæc vox quoque in Cædmone, & significat elysium quietis. Vox decomposita est, cujus posterior pars, ut Furius observat, manifeste venit a Cimbrico vang, campus, planities. Prior autem neirpxn vel neopxn, ex ne, & vetere Cimbrico virk vel yrk, opus, labor. Inde Islandis ad yrka, laborare, & speciatim arare. virker dagar, feriæ, quibus laborare licet: virkar dagr, dies non festus. yfnada fa, avaria, vel jumenta operibus rusticis adhibenda. Ab yrk autem, nostrum irksome, operosum, & ex ne & virk, vel ne & yrk, in gen. neyrks vel ex ne, & Sax. peopc, in gen. peopcr, formatur adjectivum neirpcen vel neoprcen: ut, upe

eaþo soþlice iſ neopceſena paſg. *Hom. Sax. ms. de epiſt. Dom. Inde eſt in x mutato, neipxen, neipxu, neopxen, neopxu, laboris expers vel liber, à labore ſolutus, quietus. Inde neipxna vel neipxenaþon, quietorum & otio fruentionum campus, beatorum elyſium, paradifus. Saxonice on papadiro, Luc. xxiii, 43. in paradifo.*

Ding, munus, oblatio; Cimbrice thing, res pretioſa. 7iſ ec gebpengeſ Ding þin to piſgeb, ſi ergo offeres munus tuum ad altare, Matth. v, 23. Sax. eopnoſtlice 7iſ þu þpingſt ðin lac to peſode:

Dy uſurpatur pro omnibus articulis; unde forſan y in e verſo, *De Anglo-Saxonum omnibus utriuſque numeri nominibus præſigi cœpit. gehuelc tpe Dy ni vel ne boeþ pæſtm 7ob, omnis arbor quæ non facit fructum bonum. piþ ðu ſopgebe Dy lætmeſt feopðung, donec ſolviſti ultimum quadrantem. 7iſ hpa ðec plaef in ſuiþpa ceica ðin. ſel him 7 þy oppe, ſiquis te percufferit in dextram maxillam, præbe illi & alteram. Dy bettþa vel þy ſelþa, meliores, Matth. x, 31.*

Pepe, eſſe. Cimbrice, vera, ut cod. *Ruſb. Joh. i, 12. ſalbe him mæhte ſunu 7odeſ pepe, dedit illis poteſtatem filios dei fieri. plura vid. exempla è cod. Cott. cap. vii.*

Fora, eſſe. Francice ueſan: cod. *Ruſb. Joh. i. of Nazareth mæge hþæt hpoeſnu 7ob po- ra, à Nazareth poteſt aliquid boni eſſe?*

Dyre, hyyre, vir, mas, maſculus. cod. *Ruſb. cod. Cott. 102, & 193. & in paraphraſi geneſeos p. lxxxix, 22. lxxx, 19.*

Dyre-beþþlinge, puerperium, cod. *Ruſb. Deſghyyſſaſ, clientes, cod. Cottonianus, pag. 43.*

Deahſtealb & hæſſtealb, caſeb, virgo. vox hæc occurrit in cod. *Cott. & in Cædmonis, ut dicitur, paraphraſi. p. lxix, 24.*

Lixan, lucere. Ða ſoþſieſt ſcineſ 7 lixeþ ſua ſunna, tunc juſti fulgebant ſicut ſol, Matth. xiii, 43. occurrit etiam vox in paraphraſi geneſeos.

Dpopunſum, paſſeribus. Of moniſum Dpopunſum Dy bettþa vel Dy ſelþa ge biþon iuh, multis paſſeribus meliores eſtis vos, Matth. x, 31. Scilicet, ut *Aldrædus* locum intellexit, ex multis paſſionibus meliores eſtis vos. Cenſuit enim vir bonus paſſer eſſe nomen verbale, à patior, paſſus, atque adeo ſatis orthodoxe ut theologus, eſſi non ſatis perite ut grammaticus, paſſeribus [ſpeappan] per Dpopunſum vertit. Ignorantia hæc, ut ut craſſa, non hominis fuit, ſed ſeculi, in quo vixit, humaniorum literarum ad ſtuporem rudis, & barbarie ipſa magis barbari; quod & id genus errores, qui infra ponuntur, curioſum lectorem plus ſatis docebunt? nam *vox in Rama audita eſt*, Matth. ii, 8, vertitur, ſteſn in tuigga gehæþed pæſ. Et *Matth. vi, 6, intra in cellam tuam*, redditur, betuuh vel ingeong in cotte ðinum; ubi incertus hærebat gloſſator, an verbum vel præpoſitio eſſet illud *intra*. Et *Matth. vi, 19, verbum demolitur* ex terminatione paſſivæ vocis eſſe exiſtimans, ſic interpretatur, *ubi ærugo & tinea demolitur*, Ðæp hþuſt 7 mohþe ppeten biþ 7 geſpilleþ; etiamſi verſu xx vere reddiderat locum, Ðæp ne hþuſt ne ec mohþe geſpilleþ. Sic *Matth. vii, 16, nunquid colligunt de tribulis ficos*, cuiþeſ tu 2 romningaſ of Dpopnum ſceappum uvaſ vel of haſaþopnum ſcebeamā, i. e. ficos arbores, pro ſic-æppla. Sic *Matth. vii, 4, reddit verbum ſine* per præpoſitionem buta, *Saxonice butan*: and hu cuiþeſ tu bþoeþeþ ðinum. buta ic poppe mot vel ſtpe of ego 3 ðin. *quomodo dices fratri tuo, ſine, ejiciam feſtucam de oculo tuo*. Sic *vaneunt* transfert per cumāſ, *veniumt*, Matth. x, 29. ahne tuoege ſtapāſ vel hþonþpapaſ of anſ cumāſ, *nomne duo paſſeres aſſe vaneunt?* Sic etiam *Matth. xii, 44, vacantem* per peſtende exponit, loco æmtiſ, *vacuam*. Ic ceappo, vel ic pille ceappe in huſ min ðonu ic cuom. 7 cuom inſant vel begat peſtende vel licende miþ ber- mum gecheſneþ, *revertar in domum meam, unde exivi, & veniens invenit vacantem & ſcopis mundatam*. Sic incertus an *ſpinas*, Matth. xiii, 7, *ſpinas dorſi* necne ſignificaret, locum ita gloſ- ſavit; oþþo uutetlice geſeolon in Dpopnum vel hþyſum and poxon Ða Dpopnaſ vel hþyſaſ, *alia autem ceciderunt in ſpinas, & creverunt ſpinæ*. Sic *Matth. vii, 16, cuiþeſ tu romningaſ of 4 hþyſum vel of Dpopnum ſceappum uvaſ, nunquid colligunt ex ſpinis uvas?* Haud minus perite nomen *ſatis* pro *ſatis* adverbio male capiens, *Matth. xiii, 33, ſic locum vertit, in mealo genoh Dpim, in farina ſatis tribus*. *Saxon. on Dpim gemetum melepeſ: Manus etiam mendose pro munus, ab Edfrido ſcriptore exaratum, Matth. xv, 5. ſic locum vertit, ſuahuelc vel ſua hua cuæþaſ Ðæm pæþeþ vel Ðæp moeþeþ, hond and ſua huæt iſ of me Ðe iſ behoflic, quicumque dixerit patri vel matri. Manus eſt quodcumque ex me tibi proderit*. Matth. xvii, 24. red- dit *ſolvit* per unband, loco 7ylt vel 7yldaþ; lapua iuþ ne unband Lapeſing vel Lapepeſ 7æ- ſel, *magiſter veſter non ſolvit didrachmam?* ubi *ſolvit* præſentis temporis, pro *ſolvit* [diſſolvit] præteriti male etiam intellexit. *Cædebant ramos*, Matth. xxi, 8, reddit, hia geþeþſcon i hia geſuſingbon tuiggo, ſcilicet *tundebant vel verberabant ramos*. pro, hia heopun tpiſſgo. Sic neſciens an adverbium an pronomen *quidem* eſſet, *Matth. xxii, 8, ſic locum gloſſat, nuptiæ quidem paratæ erant, ſæpmo ſum vel ec gegeapuþ ſindon; i. e. nuptiales epulæ quædam, vel quidem paratæ ſunt*. Sic in præfatione *Hieronimi*, verba illa, *qui dominum quidem ipſe non vidit*, ita interpretatur, *Ðe bþihten ſume he ſeolſ ne geſeah. i. e. qui dominum quidam ipſe non vi-*

1 Vide *Elfrici* præfationem, ante grammat- xiv. 3 Vide reg. xvi. 4 Liqueſcente nimirum
ticam ſuam *Latino-Saxonicam*. 2 Vide regulam
z ex hþyſum, quod frequentiffime factum eſt.
dit.

dit. & multarum ecclesiarum legationibus, vertit, monigpa cupica hēpγūm, i. e. multarum ecclesiarum legionibus. Sic incertus quid per panes propositionis intelligendum esset, Matth. xii, 14, per zetemeγida hlafar, i. e. cribratos panes, vel panes ex perāribrata farina factos, vertit; hu meade in hup Godeγ j hlafar zetemeγida vel popeγetene zebnec, verbum verbo, quomodo intravit in domum Dei, & panes percibatos, vel propositos comedit. Incertus pariter an major, Matth. xi, 12, adjective vel substantive sumendum esset, sic verba, dico vobis non surrexit inter natos mulierum major Johanne baptista, vertit, ic cuepo iuh ne apay betuh runum pīpa mapa i hepa p̄pom Iohanne fullutepe. Similia his occurrunt etiam in cod. Rusbwortbiano: ut, bpohtun him lac. zolb. necelγ j muppa. p̄ iγ p̄mepennī, obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham, i. e. smerennis, quod unguentum significat. ita enim glossatores Fermannus, & Owenus mēγ & myrrham confundebant. In legendis autem Dano-Saxonicis evangeliorum versionibus, quas utinam quis è Philo-Saxonibus, cui eruditio, & opes suppetunt Rawlinsonis secutus exemplum, in publicum emitteret, multa alia vocabula occurrunt peregrinæ originis, quæ, ne in molem excreferet hoc caput, prætereunda existimavi. Verum lector, iis quæ notavimus, instructus ea facile omnia dignoscet, præsertim cum in Cimbricis, & Franco-Theoticis aliquotusque progressus fuerit.

III. Porro, ut apud veteres Cimbro vel Dano-Gothos, ex nominibus cum articulo vel pronomine in fine affixo oriuntur nomina composita, totidemque nominum compositorum declinationes, quot simplicium, ut in suis linguæ Islandicæ rudimentis docet Runolphus Jonas: sic istiusmodi nominum & declinationum compositorum haud pauca vestigia extant apud Dano-Saxonicos scriptores, præsertim in plurali numero. Quomodo autem affixa illa finalia ex articulis vel pronomibus abscinduntur, & dein nominibus in fine addita in unam cum eis vocem coalescunt, ex iis quæ sequuntur haud arduum erit discere. Ex hann, ille, abscinditur nn, quod, ut vocale fiat in fine nominum in consonantes exeuntium, vertitur in enn. Sic ab ande, spiritus, fit compositum andenn nō mēγga. ex Gude, Deus, fit compositum Gudenn i oīs. Ex genitivo hans abscinditur ns, quod, ut vocale fiat post consonam, vertitur in ens. Sic ex anda, spiritus, fit andans rō mēγga. ex Guds, Dei, Gudsenns rō oīs. A dativo vel ablativo honum, abscinditur pariter finale num, unde ex anda, spiritui, fit andanum, rō mēγga. ex Gude, Deo, Gudenum, rō oīs. Ex hann, illum, nn absecatur, unde ex anda spiritum, andann, nō mēγga. ex Gude, Deum, Gudenn, rō oīs. Ex foeminino hunn, illa, abscinditur nn, quod, ut vocale fiat post consonam, fit etiam enn, unde ex fuinna, mulier, fit fuinnann, i γmī ex vomē, venter, vombenn, i zaeγs. Hujus genitivum est hennar, ex quo abrumpitur nnar, quod ut vocale fiat post consonam, fit ennar, unde ex fuinnu, mulieris, fit fuinnunnar, rōs γmāns. ex vambar, ventris, vambarennar, rō zaeγs. Ex dativo & ablativo henne similiter abscinditur nne, quod ob dictam rationem mutatur in enne: sic ex fuinnu, mulieri, fuinnunne; ex vombe, ventri, vombenne, &c. Sic ex neutro hirt vel hid abscinditur d, quod ob prædictam quoque rationem fit ed: sic ex auga, oculus, fit augad, i oγdalu. ex blad, fruges, bladed. Ex hujus genitivo hins, abscinditur ns, quod, ut vocale fiat post consonam, fit ens, sic ab auga, oculi, fit augans; à blads, frugis, bladens. Verum finale dativi & ablativi hinum vertitur in nu, & post consonam in enu, ut in auganu, oculo, bladenu. In plurali pariter ex masculino hiner, illi, absecatur ner, quo affixo, ex andar, spiritus, formatur compositum andanner. Ex foeminino hinar, abscinditur nar, quo affixo, ex fuinnar, mulieres, formatur fuinnunnar, ex vamber, ventres, vambennar. Ex neutro hin illa, nn absecatur, quod post consonam vertitur in enn, & n, ut in blodenn, augun, à blad, augu. Ex genitivo & dativo vel ablativo communi hinna, hinum, abscinduntur nna & num, quibus affixis, formantur nomina composita, ut in Gudanna, Gudnum, ex Guda, Gudum, Deorum, Diis: andanna, endunum, ex anda, endum, spirituum, spiritibus: vambanna, vombunum, ex vamba, vombum, ventrum, ventribus: fuennanna, fuinnunum, ex fuenna, fuinum, mulierum, mulieribus. Hanc autem compositorum formam veteri linguæ Danicæ propriam quadantenus imitatur Dano-Saxonica dialectus: sic à daeme, Sax. dema, judex, fit daemen, unde in plurali daemenar: ut, da daemenar biþon uopa, ipsi iudices erunt vestri, Matth. xii, 27. Sax. hig p̄ylfe beoþ eoppe deman. Sic, ærteþ corþnunge dazana þæpa, post tribulationem dierum illorum, Matth. xxiv, 29. Sax. ærteþ þæpa daga zebpeγdnyrre. Enne homana denpa, unum membrorum tuorum, Matth. v, 30. Sax. an d̄inpa lima. In huommum d̄apa plæcena, in angulis platearum, pro plæca. z̄p̄rtebiottung toþana, stridor dentium, Matth. xiii, 50. versu autem 42 legitur z̄p̄rtebiottung toþa. Dæpa etenþpa p̄r tal p̄r d̄urenþ dæpa peapana, manducantium numerus fuit v millia virorum, Matth. xiv, 21. Sax. dæpa etenþpa zetæl p̄r p̄r d̄urenþa peþa. Ne zebencar p̄r hlafana, ne recordamini quinque panum, Matth. xvi, 9. Sax. ze ne zebenceaþ dæpa p̄r hlafa. Ine pophton d̄a ilca corþu vel z̄p̄ære deapena, vos fecistis illam speluncam latronum, Matth. xxi, 13. ze pophtun p̄ to deoþa cote. M̄idd̄y z̄ie zehenar zep̄hte j poeno zep̄htana, cum audiveritis praelia & opiniones praeliorum, Matth. xxiv, 6. Sax. p̄toblice ze zeh̄nþa zep̄oht and zep̄ohta hljan. Acar to p̄p̄t̄puma t̄peuna zep̄ette iγ, securis ad radi-

¹ Qui suis sumtibus edidit Anglo-Sax. versionem Boethii ab inclyto rege Aluredo concinatam.

² Vide quæ supra animadvertuntur in secundam declinationem nominum. cap. III.

cem arborum posita est, Matth. III, 10. *Sax.* ꝥeo æx to ðæpa tꝥyꝥa puꝥtꝥumum aꝥeꝥt iꝥ : Lufꝥꝥ tu ꝥomniꝥaꝥ of hꝥyꝥum vel of ðoꝥniꝥum ꝥꝥeapꝥum uvaꝥ, *nunquid ex spinis colligunt uvas?* Matth. VII, 16. cꝥyꝥt ðu gaðeꝥaꝥ man ꝥin-beꝥian of ðoꝥnum? *Æteꝥna cꝥn, progēnies vꝥiperarum*, Matth. III, 7. cui respondet & *Saxonica* versio, næððeꝥeð cꝥn: Sic in cod. *Rusb.* Matth. II, 2, hꝥæꝥ iꝥ ꝥe ðe akenneð kꝥyꝥiꝥg lubeana, *ubi est, qui natus est rex Judæorum?* in evang. impressi. hꝥæꝥ iꝥ ꝥe lubæa cꝥyꝥiꝥg ðe acenneð iꝥ :

IV. Tertio, purioris *Saxonica* nitorem & suavitatem non tantum externarum vocum barbarie, sed *barbarographia* & exotico scribendi genere deturpat *Dano-Saxonica* dialectus. Sic nalbe, palbe, ꝥteapꝥa, bian, hia scribuntur, pro nolbe, polbe, ꝥteopꝥa, beon, heo; ubi a pro o. & vicissim noma, pomb, ontꝥueꝥe, geontbeton, geneoloeþon, oc, scribuntur pro nama, pamb, andꝥuape, geantbetton, genealæhton, ac; o nempe pro a posito. Etiam a pro e ponitur: ut in ceapꝥa pro ceapꝥe, fulpa pro fulpe. Atque a usurpatur pro ea: ut in allum, pro eallum, am pro eam. & pro eo: ut in am pro eom. E usurpatur pro a; ut in gebede pro gebedda, ec pro ac, piꝥge pro piꝥga, à piꝥga. e pro u: ut in ðeꝥh pro ðuꝥh, ꝥune pro ꝥunu. ꝥeꝥele pro ꝥeꝥule vel ꝥeꝥula. & pro æ: ut ðeꝥum pro ðæꝥum, ꝥeꝥ pro ꝥæꝥ. occurrit etiam pro ea: ut in ego pro eage. & pro eo: ut in ꝥleh, *fuge*, pro ꝥleoh. i usurpatur pro e: ut in hia, pro heo. chopende, pro cleopende, biꝥona pro beꝥonan: & pro u: ut in fuluhtere pro fuluhtere. y pro e: ut in ꝥtyð pro ꝥteð. y pro i: ut in ðꝥyia pro ðꝥiꝥge. & pro u: ut in ꝥyꝥtꝥuma pro puꝥtꝥumum. o pro a: ut supra observatur. & pro æ: ut moꝥa pro mæꝥra, *missa*. pro e: ut in cuoeþo pro cuæþe, ꝥægo pro ꝥæge. geꝥonþeno pro geꝥonþene, ego pro eage, jello pro jelle. usurpatur etiam pro ue vel pe: ut in toge pro tuege vel tpege, *discordia*. coðaꝥ pro cueþaꝥ, *dicere*. u pro a usurpatur: ut in heoꝥenu *calorum*, pro heoꝥena. pro p: ut in uæꝥ, ꝥæꝥ; uæꝥteꝥn, pro ꝥeꝥenne; uꝥton pro ꝥiꝥton. atque hoc etiam *Cimbricum*: nam veteres *Dani Theotiscum w*, & *Anglo-Saxonicum p* non norunt, sed voces proavorum à p incipientes per ð, v, scribere solebant: ut pexan, vogsa, *crevere*. ꝥyꝥþe, vitdur, *dignus*. ꝥeapð, vartur, *custos*. cꝥeþan, cueþa, *dicere*. u quoque scribitur pro y: ut in buꝥiꝥg pro býꝥiꝥg. & pro o: ut, hiaꝥa pro hioꝥa: U etiam occurrit scriptum pro pe: ut ꝥtou pro ꝥtope: U etiam pro pi: ut, uþu-
ta vel puþuta pro uþꝥta, *scriba*. ubi quoque in antepenultima u pro pu.

V. Sic inter diphthongos & bivocales, æ pro a: ut ꝥuaꝥ pro ꝥua. pro e brevi: ut apeccæ pro apecce, zenimmaꝥ pro zenimme, bꝥoehnaꝥ pro bꝥoehne. au pro ay: ut ꝥavel, ꝥaul, pro ꝥapel, ꝥapl. æ pro a: ut ꝥæꝥaꝥ pro ꝥaꝥaꝥ *vadit*. & æ pro æ diphthongo more *Cimbrico*: ut Daelend pro Dælend, ðæm pro ðæm. ea pro eo: ut meabon pro meobon, eabe pro eobe. ea pro æ; ut meara pro mæꝥra. ea pro i: ut, hea pro hi vel hiꝥ. & y; ut ongeata pro ongytan, *intelligere*. ee, pro e longo; ut gee pro ge, *vos*. ei pro i longo; ut geceꝥgeꝥ pro geceꝥgeþ. pro æ: ut foꝥleita, pro foꝥlætæn, *dimittere*. eo pro a; ut geonꝥg pro ganꝥg. pro e: ut ꝥeolꝥ pro ꝥeolꝥ. eo pro e: ut peoꝥum pro peꝥum. cꝥeohþo pro cꝥeþe. pro i vel y: ut heo pro hi vel hiꝥ, coꝥnaꝥ pro yꝥpe. pro o: ut ꝥæꝥeon pro ꝥæꝥon, *erant*. etiam pro yp vel ip: tꝥeo pro tꝥyꝥ vel tꝥyꝥ. eu pro eo: ut cneupꝥe pro cneopꝥe vel cneopꝥe, ꝥteupꝥa pro ꝥteopꝥa, ꝥꝥeꝥtꝥ pro ꝥꝥeꝥtꝥ, geubon pro geobon. eu pro æ: ut gegeubnebon pro gegeubnebon vel gegeubnebon. ia pro i: ut hia pro hi vel hiꝥ. ie pro æ: ut, roþꝥieꝥt pro roþꝥæꝥt. & pro e longo: ut, gie pro ge, *vos*. etiam pro i longo: ut cnieht pro cmht. io pro a: ut, ioꝥnenbe pro apnenbe. etiam pro i: ut niomanne pro nimanne, ðioꝥne pro ðiꝥne. denique pro e: ut zenioꝥa pro zeneman. io pro eo: ut, geþioꝥneþadon pro geþeopneþon. iu pro i: ut, hiu pro hi, vel hiꝥ. oa pro o; ut, onfoanne pro onfoanne. oe pro e longo; ut, geþnoeꝥeð pro geþneꝥeð. oeþel pro eþel, *patria*. geþeonton pro geþeonton. foenbe pro feþbe. oehniꝥeꝥe pro ehtniꝥeꝥe. boec pro bec. voe pro ve, *vos*. poene pro penan, *putare*. doeme pro deman, *judicare*. tꝥoege pro tꝥege: oe pro æ; ut, cuoebon pro cuæbon: oe pro o: ut, befoen pro befoen. oeꝥeꝥtꝥ pro ofꝥt. behoeꝥe pro behof: oe pro pe; ut, roeꝥnum pro ꝥeꝥnum: oi pro o: ut, onfoiaꝥ pro onfoæ, ab onfoan, n finali abjecto. ue pro æ; ut, cꝥueꝥtꝥ pro cꝥæꝥtꝥ, *ars*. ui pro p. ut huiæt pro hꝥæt: iæ pro a, & æ: ut, ꝥuaꝥ pro ꝥpa vel ꝥpæ. huiæt pro hꝥæt, vel hꝥæt: uu pro pi; ut, uutetlic pro pitoblic: uu pro ope: ut, ebeuu pro æteope: pe pro ue; ut, ꝥeꝥnum pro ꝥeꝥnum: po pro pi: ut potetlic pro pitoblic: puo pro pi: puotetlic pro pitoblic:

VI. Eau pro eou vel y: ut, ætbeaude pro æteoude vel ætyde. oea pro eo: ut, poeap pro peoꝥ. eupu pro eop vel y: ut ætbeupude pro æteopebe vel ætyde:

VII. B pro f usurpatur: ut biobul pro beoꝥul; quod etiam scribitur in cod. *Cott.* depl, dipl, diopl, diopol, diul. c pro g: ut, hynceþon pro hingebon. h pro g; geꝥah pro geꝥege, *vidit*. c pro hp: ut ceꝥþe pro hꝥyꝥþe, *rediret*. ch pro h: ut ꝥuachua pro ꝥuahua vel ꝥua hpa. ð pro ð: ut, læðaꝥ, *oderunt*, pro læðaꝥ. ð pro ð: ut, mið pro mið. moeðeꝥi pro moðeꝥi. Daviðe pro Daviðe. h finale pro a vel æ finali: ut onfoh pro onfoa, vel onfoæ, *Matth.* I, 20. *Cott. Rusb.* h pro c: ut, ah pro ac. ðeh pro ðec. meh pro mec. eah pro eac. h & hh pro g: ut beꝥi-
ꝥinniho bæꝥꝥiꝥniho vel bæꝥꝥiꝥniho pro bæꝥꝥiꝥniho bæꝥꝥiꝥniho bæꝥꝥiꝥniho, *publicani*. hꝥi-
tꝥih pro hꝥiꝥtꝥiꝥg. h nonnunquam ab initio vocis tollitur: ut in iꝥ pro hiꝥ. & non raro addi-
tur; ut in huꝥ pro uꝥ, *nobis*. huætð beꝥuih huꝥ ꝥ ðe, *quid nobis & tibi*, *Matth.* IX, 29. unde *Borealiū Anglorum huꝥ* pro uꝥ. Sic legitur hineþeapð & hinapeapð pro inþeapð. hu pro

p: ut in huunaf pro punaf, *manent*. k pro c: ut Kpirt pro Cpirt. kneopirrum pro cneopirrum. l pro p: ut bloepna, pro bropna, vel broppe, *fratres*, in cod. *Rush.* Matth. cap. i. m pro n: ut dom pro don, unde do, *facio, faciam*; beom pro beon, unde beo, *sum, ero*: do autem a don, & beo a beon per reg. x, aut xiv. p, ut apud *Cimbros*, præponitur in nominibus ante n finale: ut, in efen pro efen, *vesper*. færtæn pro færtæn, *jejunium*. poertæn pro pertæn, *desertus*. bepepn pro bepen, *horreum*. ff pro f: ut in porra pro pora, *esse*. & vicissim f pro ff: ut, meara-ppeortar, moþa-ppeortum pro mæra-ppeortar, mæra-ppeortum. t pro þ: ut tu pro þu. & pro d: ut piotetlice pro pitoblice. v pro p: ut vax pro pax. avpat pro appat. v & u promiscuè: ut vax uax, *erat*. u quoque pro f: ut piue pro piue: 7 fenz piue hir, & *accepit conjugem suam*, Matth. cap. i. cod. *Rush.*

VIII. Frequens etiam occurrit metathesis literarum: ut tintæge pro tintæge, *gebennæ*. ðipba pro ðipba.

IX. Monosyllaba quandoque in dissyllaba vertuntur: sic à *Sax.* ppaf fit papaf: ut fptom to-peapb papaf, *ab ira ventura*, Matth. III, 18. Sic legitur ðopopenbe am pro ðopopenbe com, *passa sum*, Matth. xxvii, 19. Et in cod. *Rush.* Joh. i, bupuzpeonum pro bupuzpapum.

X. Literæ quoque finales non raro abjiciuntur: ut, b in pom, pro pomb. d in ðelen pro ðælend. g in pe pro pæg, vel pæg. Sed maxime abjicit *Dano-Sax.* dialectus n finalem: ut in buta, & a in e verso, bute pro butan, *sine*. biþona pro beþonan, *coram*. feopna pro feopnan, *procul*. pitga, & a in e mutato, i pitge, pro pitgan, *prophetam*. bege & tpege pro begen & tuegen, *ambo, duo*. ego pro egon, *oculi*. præsertim vero obtinet hæc regula in verbis infiniti modi, qui tamen in linguis cæteris septentrionalibus terminatur in n, apud veteres *Cimbros* finitum erat in a: ut in BMAA, *blota*; *Anglo-Sax.* blotan, *sacrificare*. FRHBA, *greipa*; *Anglo-Sax.* zpupan, *apprehendere*. *ABA, *APA, *haba, hafa*; *Anglo-Sax.* haban, *habere*. Porro præ mutabili vocalium natura, a finale in modis infinitis *Cimbrorum* in *Dano-Saxonica* mutatur in æ, e, i, o, u; imo nonnunquam & in h, ut infra ostendetur. sed maxime in e breve; unde verba infinita in nostra lingua (quæ plane ab *Anglo-Saxonica* proxime derivatur) in e breve terminantur; ut *to write, to have, to gripe*.

XI. Porro ab n finali adeo abhorret *Dano-Saxonica* dialectus, ut illius gratiâ non raro abjicit finalem syllabam, quando vocalis sequitur n: ut in eþro pro eþrona. Ante alias consonantes etiam abjicit n: ut in cýnig pro cýning, *rex*. Hoc etiam pro *Cimbrorum* genio. Sic à stingo, *pungo*, apud *Islandos Cimbricæ* conservatores, formatur in præterito stack. a *springa, *rumpor*, *sprack*. Pro *Anglo-Saxonico* ganç, *Islandicum* gack, *Luc.* v, 7, 8. Sic pro ðpencan, *dreckan potare*. pro beac, *beck scamnum*, cum multis aliis. Abjicit etiam non raro *Cimbricus* sermo n ante f, & d: sic à bind, *ligo* formatur in præter. batt; à vind, *glomero*, vatt; à sannur, *sonur, verus, vera*, in neutro satt. Sic PÆNR, *madur, homo*, pro mandur, ut apparet ex genitivo mans. Huc refer & mustur pro munstur, *monasterium, ecclesia, templum*.

XII. Duæ syllabæ breves contrahuntur in unam: ut in gneofa pro gepæfa. æbeþar me mýnnyþre ðax gneofa, *ostende mihi procuratoris numisma*. Sic kýng, pro cýning: ut ðepober kýng pax gedpoeþed, *turbatus erat Herodes rex*, Matth. cap. ii. cod. *Rush.*

XIII. Inter omnes autem exoticos scribendi modos, quos *Dano-Saxonica* introduxit, maxime est observanda terminatio modi infinitivi in a, abjecto n, & præ facili mutatione vocalium in alias vocales & diphthongos, ut in æ, e, i, o, u, & nonnunquam in h, ut supra notavimus. Nalbe hea gebpenge i zelæda, *noluit eam traducere*, Matth. i, 19. palbe ðeiglice þopleitu hea, *volut occulte dimittere eam*, ib. nelle ðu onþebe, *noli timere*, Matth. i, 20. heonu heþtald in hpuprcal habba, *ecce virgo in utero habebit*, Matth. i, 23. of þon i ðonu ongunn ðælend bobige 7 cuoeða, *exinde cepit Jesus predicare & dicere*, Matth. III, 17. ic geþo iuh rie vel þora þiþceþar manna, *faciam vos fieri piscatores hominum*. nellar gie poenæ, *nolite putare*. ne mæg buþig gehýðu vel geþeiglu, *non potest urbs abscondi*. þonþon þunna hir aþise þoþ ofþer gode 7 ýple, *qui solem suum oriri facit super bonos & impios*. nellar gie ðonne gemande geþie, *nolite ergo solliciti esse*. nellar ge ðoeme, *nolite judicare*, Matth. vii, 1. geþeþer ge þonþon ic mæg ðiþ geþoa, *creditis quia possum hoc facere*, Matth. ix, 28. ðe ic ðapp huelchuego in album bocum to ecanne, geþuiga, geþemu, *qui audeam aliquid in veteribus libris addere, mutare, corrigere*, prolog. x. can. interprete *Aldrædo*. nellar ge geþence, *nolite cogitare*, Matth. ix, 19. þupþon þeþlic iþ hine ofþlæ, *quia oporteret eum occidi*. nellar huerþra, vel miþþæca, *nolite murmurare*, Joh. vi, 13. ongunnun genioma ða ehþu, *ceperunt vellere spicas*. geþea hþeþer cýme Eliar geþiegea hine, *videamus an veniat Elias liberare eum?* Sic pro onþon vel onþoan non solum onþoa, *Joh.* III, 27. *Cott.* sed onþoæ, & onþoh, *Matth.* i, 24, *Cott.* & *Rush.* Sunu Daviþer ne onþped ðu ðe onþoh vel onþoia Maria piþe ðinum, *fili David, noli timere accipere Mariam conjugem tuam*. þonþon ðe ðu ne meht ænne loc hpitne geþince oðþe blæcne, *quia non potes unum pilum album, vel nigrum facere*. Et *Matth.* x, 14. þpa nýle onþo eop, *quicumque non receperit vos*. Et *Joh.* III, 27, ne mæge mon onþoa æniç. buta þe him þald of heofne, *non potest homo accipere quicumque, nisi ei datum fuerit de celo*; *Saxonice* ne mæg man nan ðing unþeþon

* Vide regulam XVII. * Inde nata est locutio illa nautarum satis frequens, *to spring a matt.*
buton

buton hýt beo hým of heopenum gerealb. *Joh. iv, 7, sel me ðrinca, da mibi bibere. Saxonice, ryle me ðrinca. Matth. xi, 14. he is se Elia se ðe cume rceal, hic est Elias, qui venturus est. Saxonice, he is Helia se ðe to cymenne is.*

Prima quoque pluralis imperativi vel optativi modi in an vel on definens, abjicit n finale: ut supra, gerea hpeþer, *videamus an?*

XIV. Denique exoticum scribendi genus, quo gaudet *Dano-Saxonica* dialectus, non tantum cernitur in terminationibus verborum infiniti modi, verum etiam in terminationibus verborum aliorum modorum. Sic in præsenti vel futuro tempore modi indicativi, prima persona sing. ¹ vel in a, more verborum primæ conjugationis apud *Cimbros*; vel in o, more ² *Theotisco* exit: ut, ic fulpa iuh, *baptizo vos. ic þpom ðe pehta is gefulpe, ego à te debeo baptizari. ic foþlice cuþo to iuh, ego autem dico vobis. Ða i þon ic andeto him vel ðam, tunc confitebor illis. ic sendo engil min, mitto angelum meum, Matth. xi, 20. and ic apecco hine on ðaem hlætmepte bæge, & ego suscitabo illum in die novissimo, Joh. vi, 54. 7 ic hofo foþe ðam fader, & ego vivo propter patrem, Joh. vi, 57.*

Secunda persona sing. definit in eþ & aþ: ne eþt rceapeþ ðu þlit vel onþun manna, *non enim respicis personam hominum. 7if þu faller 7 rliohtaþ, si cades & adorabis. Sic in cod. Rusb. 7if ðu fallende to me gebiddes, si cadens adoraveris me. & Joh. i, 38, lapop hpeþ byer to vel punaþ, magister, ubi habitas?*

Tertia singularis terminatur, ut verba primæ conjugationis apud *Cimbros*, in o; & mutando vocalem, in u, & in eþ, is & aþ: ut ruahua cueþer vel cueþa, *quicumque dixerit, Matth. xii, 32. se ðe seapaþ vel seapa ða, qui seminavit ea, Matth. xiii, 39. gecennes potetlice runu, pariet autem filium, Matth. i, 21. Ðe ilca hal gepyncar folc hys, ipse saluum faciet populum suum. ib. Ðær ne hpuþt ne ec mohþe gepiller, ubi neque ærugo, neque tinea demolitur, Matth. vi, 1. fader iueþ heopenlic foedaþ ða ilco vel hia, pater vester celestis pascit illa, Matth. vi, 26. and ðe þinþa bæge eþt apuþaþ, & tertio die resurget. ic cueþo ðyru vel ðaem. 7aie 7 7aier vel 7anzar vel fæpeþ, dico huic, Vade, & vadit, Matth. viii, 9. 7 þpinzar hæþis, & annulos habet. proleg. x can. for þaem 7 hæelend rþpeces, de quibus & dicit Saluator. ib. Sic in cod. Rusb. Joh. i. Ðis is se ðe 3 gepulpar in 7arte halgum, hic est qui baptizat in spiritu sancto, Joh. iii, 8. 7art ðer pill oþþiga, spiritus, ubi vult, spirat.*

Prima pluralis exit quoque in aþ & eþ: ut, fader þe habbaþ Abrahama, *patrem habemus Abrahamum, Matth. iii, 9. 7 þe geleþer him, & credimus ei. Matth. xvii, 42.*

Secunda pluralis exit etiam in aþ & eþ: and mid ðy ge him þindar. reczar me, & cum inveneritis, renuntiate mihi, Matth. ii, 8. 7if ge luþar ða ilca ða ðe iuh luþgaþ, si diligitis eos, qui vos diligunt. 7if ge hælo beadaþ i þilcumar þroþeþa ueþna ane. huæt forþon geþoaþ vel þyþcaþ? ahne eþþice vel aþoþþane ðis doar, si salutaveritis fratres vestros tantum, quid amplius facitis? nonne Ethnici hoc faciunt? 7if ge habbaþ geleapo ruæ vel ruelce conþ þineþeþ. 7ie coþar moþe ðyrum, si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic, Matth. xvii, 20. Sic in cod. Rusb. i. rþeþn cloþende on þeorþenne. pehtaþ poez ðrihtneþ, vox clamantis in deserto, dirigite viam domini. hpeþt foecaþ ge, quid queritis?

Denique tertia pluralis etiam exit in eþ & aþ: eadige biþon ða þe gemænar, *beati, qui lugent. eadige biþon ða ðe hýneþeþ 7 ðyþraþ, beati, qui esuriunt & sitiunt. Ðær þeaþar oþþelþer vel hþýþer vel forþtealar, ubi fures effodiunt & furantur. 7 ðær þeoþar ne oþþelþer ne forþteleþ, ubi fures non effodiunt nec furantur. Ic cueþo foþlice iuh to. Ðatte monige þpom eartþæl vel eartu 7 poeþtu cymar 7 geþettaþ mid Abrahama, dico autem vobis, quod multi de oriente & occidente venient, & recumbent cum Abrahamo, Matth. viii, 11. Biþeno gereah. halto geonges. lichþouþer geclenþað aþon vel biþon. beaþo geþeaþ. beaþo apuþar vel apeccaþ, cæci vident, claudis ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, Matth. xi, 5. ne oncnauar hia, non intelligunt, Matth. xiii, 14.*

Secunda etiam persona sing. in præterito terminatur in eþ: ut, la fþeond huu hibeþ inneaþer ne hæþer ðu peþe vel þeoþ þryþlic, *amice, quomodo huc venisti non habens vestem nuptialem, Matth. xvii, 20. Ðene þu gerehtaþ, cum quærebas. proleg. x. canon.*

Secunda quoque pluralis imperativi terminatur in eþ vel aþ: 7aer 7 gefpaþneþ, *ite & interrogate, Matth. ii, 8. geappaþ poez Ðrihtneþ. pehta doeþ vel þyþcaþ ruþga hys, parate viam Domini, rectas facite semitas ejus. Nellaþ ge poenæ, nolite putare. Ic foþlice cuoþo to iuh. luþar ge þionþar iupþe. uel doeþ vel doar ðaem ða ðe læþar vel læþedon iuh, ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros, & benefacite his, qui oderunt vos. poþar ge ðonne þyþæþte, estote ergo perfecti. rþþionar ge foþlice iuh rþþiona, thesaurizate autem vobis thesauros. Matth. vi, 20.*

XV. Quarto, *Dano-Saxonica* barbaries in hoc ostenditur, quod verbum præsentis vel præteriti temporis absolute ponit pro participio præsentis temporis, vel pro verbo præteriti temporis cum pronomine relativo ðe, vel ða ðe; vel cum conjunctionibus ða, þaþa, and: ut, geond-

¹ Vide *Runolphi Jona* grammaticæ *Islandicæ* rudimenta. cap. viii. ² Vide grammaticam nostram *Franco-Theotiscam*. ³ *Gepulpar* pro *gefulpar*, ab *gefulpan baptizare*.

uapre ƿoþlice Hælend cuoþ him, *respondens autem Jesus dixit ei*, Matth. III, 15, pro Ða
 geonbuapre ƿoþlice Hælend 7 cuoþ him. Sax. Ða andƿapode re Hælend him 7 cƿæþ. Sic 7
 geneolacebe Ðe corþene cuoþ him, & *accedens tentator dixit ei*. regulariter, geneolacende þe
 corþene cuoþ him, vel, Ða geneolacebe Ðe corþene 7 cuoþ him: Geƿeh tuoige bƿoþeþu
 geƿendon nett in ƿæ, *vidit duos fratres mittentes rete in mare*, Matth. IV, 8. regulariter, ge-
 reh tuoige bƿoþeþu Ða þe geƿendon, vel geƿendende. Sax. he geƿeh tpegen gebƿoþu ren-
 dende hypa nett on ƿæ: Ymbeade Hælend alle Galilea læpde in ƿomnungum hioþa, *circumi-
 bat Jesus totam Galileam docens in synagogis eorum*; pro læpde, vel þa ymbeade Hælend. 7
 læpde: Geƿeh ƿutoþlice Ðreataƿ geƿtaġ in mop, *videns autem turbas ascendit in montem*,
 Matth. V, 1. pro ƿitoblice Ða he geƿeh Ðreataƿ, Ða geƿtaġ he in mop. Sax. Ða re Hælend
 geƿeh Ða menigū he aƿtah on Ðone munt: And cuom gebyde Ðer in ceapþe, & *veniens
 habitavit in civitate*. pro cuomende, vel he cuom Ða, 7 gebyde: And ƿeþeon geƿulpaþ in Iop-
 danem ƿrom him geondeton ƿynna heoþa, & *baptizabantur in Jordane ab eo, confitentes pec-
 cata sua*; pro geondetende, vel 7 geondeton: Geƿeh ƿoþlice moniġa Phariſæoþum 7 Saddu-
 cæoþum cuomun to hiſ ƿulpiht cuoþ him, *videns autem multos Phariseorum & Saddu-
 ceorum venientes ad baptismum suum dixit eis*. Sax. ƿoþlice Ða he geƿeh manigū Ðæpa Phari-
 ſæoþum 7 Sadducæoþum to hiſ ƿulluht cumende he cƿæþ to him: And untýnde muþ hiſ
 gelæpde hea cuoþ, & *aperiens os suum docebat eos dicens*. regulariter, and untýnde muþ hiſ 7
 gelæpde hea and cuoþ, vel untýnende muþ hiſ he gelæpde hea 7 cuoþ. Sic cod. *Rush.* Matth.
 cap. II, 7 geƿomnade ealle alduþ ƿaceþaƿ 7 bokerpaƿ Ðaƿ ƿolceƿ. ahræde ƿrom heom. hƿæþ
 Lpirt ƿæƿ akenned, & *congregavit omnes principes sacerdotum & scribas populi, percontatus est;
 ubi Christus nasceretur*. regulariter, 7 geƿomnade. ahrænde. vel 7 geƿomniende. ahræde. vel and
 geƿomnade 7 ahræde. Sic *Matth.* cap. V. 7 ontýnde hiſ muþ læpde he cƿeþende, in cod. im-
 preſſo. 7 he ontýnde hiſ muþ. and læpde hi 7 cƿæþ, & *aperiens os suum docebat eos dicens*.
 Ða leġepaƿ Ða Ðe luþaƿ in ƿomnungum ƿtondeƿ vel ƿtandende to gebiddanne, *sicut hy-
 pocrita, qui amant in Synagogis stantes orare*, Matth. VI, 5. Sax. ƿpýlce liceteþaƿ Ða luþaþ
 þ hiſ gebiddon hi ƿtandende in geƿomnungum: Ðuælc uutetlice iuppe geþenceƿ mæġe to
 ece, &c. *quis autem vestrum potest cogitare: pro geþencende*: Cod. *Rush.* Matth. cap.
 II, 7 ontýnden heoþa gold hopþ bƿohtun him lac, & *apertis thesauris suis obtulerunt ei mu-
 nera*; regulariter, ontýnden. 7 bƿohtun. in evang. impress. 7 hi untýndon hiſa gold-hopþaƿ.
 7 him lac bƿohton: Nellaþ ġie Ðonne ġemende ġeƿie ġecuæþaƿ. Ðuæt ƿalla þe eta, *nolite
 ergo solliciti esse, dicentes, Quid manducabimus?* Matth. VI, 31. Sax. nellen ġe eopnuþlice be-
 on ymbhýdige Ðuƿ cƿeþende. Ðpæt ete þe? Ðýlaƿ hiu ġetpeþe Ða ilco mid ƿotum hioþu
 7 ġeþeondo vel ġeþeþdo toþlitat iuh, *ne forte conculcent eas pedibus suis, & conversi disrum-
 pant vos*, Matth. VII, 6. Sax. þe-læƿ hiſ mid hypa ƿotum hiſ ƿoþteþodon. and hiſ Ðonne
 onġean ġeþende eop toþliton: ƿæƿ ƿoþþon læpde hiu ƿuæ mæhte hæpde ne ƿuæ vel nel-
 leƿ ƿuæ vel ƿuelice uþuta hioþu, *erat enim docens eos sicut potestatem habens, & non sicut scribae
 eorum*, Matth. VII, 29. Sax. læpde. mæht vel anpeald hæpde: He uoþpade hine cueþ.
 Ðpilten ġiƿ Ðu ƿilt þu mæht mec ġeclienſiġe, 7 aþenade vel ġeƿinnade honþ ġehpan hine
 þuƿ cueþ, *adorabat eum dicens, Domine si vis, potes me mundare, & extendens manum, tetigit
 eum Jesus, dicens, Matth. VIII, 2, 3.* regulariter, he uoþpade hine cueþende. 7 Ða aþenade
 vel ġeƿinnade honþ. 7 ġehpan hine Hælend 7 Ðuƿ cueþ, vel Ðuƿ cueþende. Sax. hine to
 him ġeæþmedde and Ðuƿ cƿæþ. Ða aƿteþte þe Hælend hiſ hand. and hpeþode hine 7 Ðuƿ
 cƿæþ: Iebƿohton him menigū diobler hæpþon, *obtulerunt ei multos daemonia habentes*. regu-
 lariter, Ða Ðe diobler hæpþon, vel diobler hæpþende: And ġeƿeġon Phariſæi cuedon to þeġnum
 hiſ, & *videntes Pharisei dicebant discipulis ejus*. regulariter, and Ða ġeƿeġon Phariſæi þa cuedon,
 vel 7 ġeƿeġon Phariſæi 7 cuedon, vel ġeƿeġende Phariſæi cuedon: Luom ƿunu manneƿ
 etteƿ vel ettende 7 þringeƿ vel þringende, *venit filius hominis manducans & bibens*. Offen-
 dit hoc exemplum cum nonnullis aliis, præteriti temporis verbum & participium præsentis in
Dano-Saxonica perinde usurari. Ðeġnaƿ ƿitoblice hiſ hýnceþþon onġunnaġ ġenioma Ða ehe-
 þu, *discipuli autem ejus esurientes ceperunt vellere spicas*. regulariter, hýnceþþon 7 onġunnaġ:
 Sic, 7 ġehþþon teno ƿpaþe þeþon, & *audientes decem indignati sunt*, Matth. XX, 24. regula-
 riter, and Ða Ða ġehþþon teno hi ƿpaþe þeþon, vel Ða ġehþþon teno Ða hi ƿpaþe þeþon,
 vel denique, 7 ġehþþende teno hi ƿpaþe þeþon: La ƿþeond hu hiþeþ ineader ne hæpþeþ þu
 þeþe i þeap þpýdlic, *amice, quomodo hic venisti non habens vestem nuptialem?* Matth. XXII, 12.
 regulariter, and næpþeƿ, vel næpþende. Sax. la ƿþeond humeta eoberþ Ðu in 7 næpþeƿt ġiƿt-
 lic þeap? Ðuigo uutetlice dýþe Ðe þpýdġum, *moram autem faciente sponsò*. regulariter, Ða
 Ðe þpýdġuma ƿuigo dýþe, vel ƿuigo deondum þam þpýdġuman. Sax. Ða þe þpýdġuma ýlþe.
 Matth. XXV, 5. Sic in cod. *Rush.* Matth. cap. IX, 8, ġeƿeġon Ða menigū 7 þpeoþþun heom 7
 ƿulþpæþþun ġoþ, *videntes autem turbæ timuerunt, & glorificaverunt Deum*. regulariter, Ða þa ġe-
 ƿeġon menigū. Ða ondþeþon, &c. Hujusmodi exempla non raro occurrunt in *Tatiani Monotellaro
 Francice* verſo: ut, uuantun in uuefan in thero ſamnaferti, quamun eines tages uueg, inti ſuoh-
 tan inan, *existimantes illum esse in comitatu venerunt iter diei, & requirebant eum*. regulariter, ut vi-
 detur, uuenende in uuefan, cap. XII, 3. Inti ġiſamanota then herduom thero biſcofo, inti thie
 ġilerten thes folkes eiſgata fon in uuar Chriſt ġiboran uuari, & *congregans principes sacerdotum*

⁊ scribas populi, sciscitabatur ab iis, ubi Christus nasceretur. ubi gifamanota, pro gifamanondi. vel alias, eisgota, pro inti eisgota, cap. VIII, 2.

XVI. Quinto, *Dano-Saxonica* barbaries in eo se manifestat, quod non tantum negligit terminaciones nominum casuales, quibus *Anglo-Saxonica* cum linguarum politissimis, *Græca* & *Latina*, gaudet; sed etiam casus nominum penitus sæpissime confundit contra syntaxeos regulas, casum alterum pro altero ponens. sic meapþe nabbar ge miþ fader iuppe re ðe in heopenar iþ, mercedem non habetis apud patrem vestrum, qui in caelis est. regulariter, miþ fader iupþum, vel eoppum fader. re ðe in, vel on heopenum iþ. In monigþold rþpec hiþ biþon geheneþ, in multiloquio suo exaudiantur. regulariter, monigþolþum hyþa rþpece. Sax. þ hiþ rþn gehýped on hyþa manigþealþan rþpæce. Salomon in all pulþpe hiþ, Solomon in omni gloria sua. regulariter, allum vel eallum. And hu cueþer tu bþoeþer ðinum. Bute ic poppe mót vel rþpe of ego ðin, ⁊ quomodo dices fratri tuo: * sine ejciam festucam ex oculo tuo. regulariter, ðinum ego, vel ðinum eagan. And ðaem enyþende untuneþ biþ, ⁊ pulsanti aperietur, pro ðam enyþendum. Monige palle gecuoþa to me in ðaem dæg. Drihten drihten ahne in noma þinne vel þinum pe gepitgedon. ⁊ in noma ðinna vel ðinum driobley forþriþon i forþoppon. ⁊ in nomu ðinum mæhto monigo pe býdon. multi dicent mihi in illo die, Domine, domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, &c. regulariter, naman: Valle etiam pro pillon, & ahne pro hune, in hoc exemplo ponuntur. Geeþneþ biþ i geliced biþ vel geteled biþ pep rþnotpe, assimilabitur viro sapienti, regulariter, rþnotþum pepe, vel ðam pepe rþnotþan. Fope noma minne, propter nomen meum. regulariter, fope naman minum. In hufum vel in hufa cýninga beoþon, in domibus regum sunt, Matth. XI, 8. Ic sendo Engil min, mitto angelum meum. regulariter, minne engil. Nu mæg ænig ingeonge in huf rþponþ and fæto i mæþmar hiþ ofzenimma vel rþpom zenimma. buta æperþ gebinde ðone rþponþa, quomodo potest quisquam intrare in domum fortis, ⁊ vasa ejus diripere, nisi prius alligaverit fortem, Matth. XII, 29. regulariter, in huf rþponþer vel rþponþan, & gebinde ðone rþponþan. Viþ gart halþ, contra spiritum sanctum, pro piþ gart halþne. Ne in ðyrþum lif. ne in ðæm toþæpþ hiþ, neque in hoc seculo, neque in futuro. regulariter, toþæpþum, vel toþæpþan life. And zenom to reofenum oþpe gartar miþ hine, ⁊ assumpsit septem alios spiritus secum. regulariter, reofen miþ him. In tal vel pegol ðone forþma, in canone primo. pro in þam forþman tale vel pegulan. Sic in pegula ða æftera, in canone secundo. in tal vel pegla þa þipþa ðpea, tres in canone tertio. in pegle ða feapþa, in canone quarto. in tal ða fiþta, in canone quinto, pro in þam æfterþan, þipþan, feapþan &c. Sic, in tal ða fiþta tpuoe, in canone quinto duo. in pegula ða reirþa tuoige, in canone sexto duo. in tal ða reofunþa tuoige. in pegula ða achteþa tuoige. in pegula ða moþa tuoige. in pegula ða teiþa rþundþig. pro in ðam fiþtan, &c. Ongelic iþ pic heofenu rþþion togedegleþe, simile est regnum calorum thesauro abscondito. regulariter, togedegledum rþþione. Eft ongelic iþ pic heofenu reþne þende in ræ of all vel eghuele cýnno rþþca romnende vel geapþigende, iterum simile est regnum calorum sagena missa in mare, ex omni genere piscium congreganti. regulariter, þendenum, romnendum, geapþigendum, vel re ðe þenden iþ, ⁊ romnath of allum i eghuelcum cýnnum. Drihten hal mec doa, Domine salvum me fac, pro halne me do. Sic, i doep tpe god ⁊ þærþm hiþ god. vel doep þæt tpe ýpel ⁊ þærþm hiþ ýpel, aut facite arborem bonam, ⁊ fructum ejus bonum, aut facite arborem malam, ⁊ fructum ejus malum. regulariter, þærþm godne, þærþm ýpelne. Nabbar pe heþ buta fiþ hlaþum ⁊ tpeþ rþþcar, non habemus hic nisi quinque panes ⁊ duos pisces. regulariter, hlaþar vel hlaþa. In mealo zenoh þþum, in farina tribus þatis. regulariter, mealey vel meleþer. Miþ mægne menigo, cum multa virtute, pro mægene mænigum. Oþer ðar rþtan, super hanc petram, pro ðyrne rþtan. Befopa hia, ante eos, Matth. XVII, 2. regulariter, beþopan him, & v. 4. beþope hine, pro beþopan him, ante eum. Nænigne man geþegan buta anum ðæm hælenþ, neminem viderunt nisi solum Jesum. regulariter, nænigne, & butan anne ðone hælenþ. And ðe þipþa dæg arþarþ, ⁊ tertio die resurget. regulariter, on ðam þipþan dæge. Sic cod. Rus. Matth. cap II, ðuph oþer peþe gependun, per aliam viam reversi sunt. regulariter, ðuph oþerne peþ. Sic, forþþon gepiten iþ. þ he hiþ Englum bebeodeþ be ðe. þæte he þe geþealþen in allum peogar ðine; pro allum peogum þinum. Sic, cap. VII, 24, he biþ lic pepe ðam rþnotþra, assimilabitur viro sapienti; regulariter, pepe þam rþnotþan. ut in evang. impressis, ðam piþan pepe. Sic v. 26, ða gelic biþ pepe býrþ i dolum, assimilabitur viro fatuo. regulariter, pepe býrþum vel dolum: in evang. impressis. ðam býrþan men. Sic cap. VIII, 17, ðuph Eþaiam þe piþgu, per Isaiam prophetam. regulariter þone piþgu. in evang. impressis, ðone piþegan. Sic Matth. cap. IX, 2, cpæþ to þem loma, dixit paralytico. at v. 6, cpæþ to þam loman. Sic iterum in cod. Cott. re þe onþoar anum litlum cnæhtum ðuplic in noma minum, qui suscipit parvulum talem in nomine meo, Matth. XVIII, 5. regulariter, anne htelna cuht ðuplicne. Ðat in muþ tuoþe piþnerþa vel þpea, ut in ore duorum testium vel trium, pro tueþra oþþe ðpeopa. cuoþ hlaþoþ ðæpe piþgeapþe, dixit dominus vinea, pro

* Aldredus noster censuit sine esse præpositionem. Vide regulam II, in voce ðpopungum. † Satis adverbium esse putavit Aldredus noster. Vide supra in ðpopungum. regula II.

ðæpe pingearþeſ. Ic pillo 7 ðyrrum hlietmæſto ſeala ſua 7 ðe, *volo & huic novissimo dare sicut tibi*, pro þyrrum hlietmæſtum: From ſeþer min, *à patre meo*, Matth. xv, 23, pro from minum ſæþer: Ða geromned þeþan alþer ſæþerþar 7 Ða alþa ðær ſolcer, *tum congregati erant principes sacerdotum, & seniores populi*, regulariter, Ða alþar vel Ða ealþar þæra ſæþerþa: In ceþertun ðær alþer ſæþerþar, *in atrio principis sacerdotum*, pro þær alþer, vel alþer, vel ealþer ſæþerþa: And þu miþ þone Hælend Iraliferan pepe, *& tu cum Jezu Galileo eras*, regulariter, mid þam Hælende: Forþ þær gihohra, *pretium appetiati*, pro þær * gebohtan: Sic, þim ðær ilca godþelleþer, *numerus ejusdem evangelistæ*, pro þær * ilcan: Alexandþerþa cipica ðe þorma þyrcop, *Alexandrinæ ecclesiæ primus episcopus*, regulariter, ðæpe * Alexandþerþan cipican: Of halg gart, *ex spiritu sancto*, Matth. i, 18, of gart halg, v. 20, regulariter, of þam halgan garte: Ieþægen þeþon glebnyſe miclo, *gavisi sunt gaudio magno*, regulariter, mid miclpe vel miclpe glebnyſe: Ðeþh oþer þeþ, *per aliam viam*, Matth. ii, 12, pro oþerne þeþ: Ic ceſþe þonu min, *vocavi filium meum*, pro minne þunu: In allum gemæþo hiþe, *in omnibus finibus ejus*, Matth. ii, 16, pro allum gemæþum: And biþon manþalmo, *& erunt pestilentia*, pro manþalmar vel manþealmar: Steþn clþende, *vox clamantis*, regulariter, ſteþn clþendeþ: Iohanner hæþe gýþbilþ ſellenu, *Johannes habebat xonam pelliceam*, regulariter, gýþbil ſellenne: From toþeþoþ þuþaþo, *ab ira ventura*, regulariter, from þam toþeþoþan þuþaþan, vel þuþaþan: Ðe iuch geþulþar in halg gart 7 þyþer, *ipse vos baptizabit in spiritu sancto & igne*, regulariter, in vel on þam halgan garte and þyþe: Ða halmar þoþþerþer in þyþer unþyþnende, *paleas comburet igni inextinguibili*, regulariter, in vel on þyþe unþyþnendum: Appiten iþ. Ne in hlaþ ane hlyþer monn, eah in alle i æghuelc þoþ þ þoþlice cuom of miþ Hoþer, *scriptum est, non in pane solo vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit ex ore Dei*, regulariter, hit iþ appiten. Ne in hlaþe anum hlyþer monn, eah in allum vel æghuelcum þoþþe þ þoþlice cuomþ of miþe Hoþer, Matth. iv, 4, Ða geþenge hine diobul in halg ceartþe, *tunc assumptus eum diabolus in sanctam civitatem*, pro in halgan ceartþe: Sic in moþ heh þuþe, pro in moþ hehne, vel heahne þuþe, *in montem valde excelsum*. And geþhohton him alle Ða ýþle hæþdon miþ manþþalbe unhælo, *& obtulerunt ei omnes male habentes cum variis languoribus*, pro miþ manþþalþum unhælum: Ne ofgært tu Ðona, þiþ Ðu þoþþeþe Ðy lætmæſt þeþþung, *non exhibis inde, donec reddas novissimum quadrantem*, pro Ðone lætmæſtan þeþþung. Sax. Ðone ýtemertan þeþþung: Cod. *Rushworthianus* non tantum nominum casus, sed etiam numeros sæpe confundit: ut, ontýnden heþra gold-hoþo, *aperuerunt suos thesauros*, pro gold-hoþar, ut in impresso codice. Ðyler þu antþyþne æt ſtane þinum þotum, *ne forte offendas ad lapidem pedem tuum*, regulariter, þin þot, in impresso codice, þe-læþ þe þin þot æt ſtane ætþþone:

Huc etiam spectat, quod nominativus non raro absolute ponitur pro ablativo vel adverbio temporis cum verbo: ut, þu uutetlice þýpcende þa ælmeþra, pro ðe þýpcendum, vel Ðonne þu þýpcart, vel Ða Ðu þýpcart: And geþarþeþo þuþe þin geþibbu, *& clauso ostio tuo ora*, pro Ðinþa þuþe geþarþeþe. Sax. Ðinþe þuþa belocenþe: And ofſtýgende hine i Ða he ofſtag in lýtlum ſcýpe, *ascendente eo in naviculam*, regulariter, ofſtýgendum hym: Eþerþ uutetlice þoþþen geþarþ, *vespere autem facta*, pro Ða ofþeþa geþerþ. Sax. Ða hýt æþen þær: And butatua geþundena þimar þaþ þu geþeþnedeþ. onþinder 7 ſtopa, *& sine mora, repertis numeris, quos ante signaveras, reperies & loca*, regulariter, geþundenum þinum, vel þa Ðu þimar geþundene hæþerþ: And þoþleoþt ceartþa Nazuþeþer, *& relicta civitate Nazareth*, pro þoþleoþtenþe ðæpe ceartþe, Matth. cap. viii.

XVII. Supra observavimus sub regulis x, xi, xii, *Dano-Saxonicam*, haud secus ac antiquam *Danicam*, maxime abhorrere ab n finali; quamobrem non patitur nomina sua poni in secundâ, quam † emphaticam voco declinationem, si excipias nominativum singularem & genitivum ac dativum pluralem, quoniam cæteri omnes casus utriusque numeri terminantur in n. præter exempla supra in xv regula notata, innumera alia occurrunt: ut, genemne Ðu noma hiþ Hælend, *vocabis nomen ejus Jesum*, regulariter, noman, vel naman: Ðeþh Ðone þitgo, *per prophetam*, pro Ðone þitegan: And onþeng geþeþ hiþ, *& accepit conjugem suam*, pro geþeþþan. Sax. 7 he onþeng hiþ gemæccan: And ne cunnade hea þiþ geþeþe þunu hiþe þþumcende, *& non cognoscebat eum, donec peperit filium suum primogenitum*, regulariter, hiþe þunu þþumcennedan: Uþer þiþ ðær cempa, *Uriae militis uxor*, pro ðær cempaþan: Ieþeþon þe þoþþon ſteþþu hiþ, *vidimus enim stellam ejus*, pro hiþ ſteþþan, Matth. ii, 2, sic, v. 10, geþeþon þioteþlice ſteþþa, *viderunt autem stellam*, pro ſteþþan: Ða geþeng hine diobul in halg ceartþa, *tunc assumptus eum diabolus in sanctam civitatem*, regulariter, in þa halgan ceartþe: Forþon þunna hiþ aþýþe doþþ ofþer gode 7 ýþle, *etenim solem suum oriri facit super bonos & malos*, pro ofþer Ða goban 7 Ða ýþelan: And þinneþ ofþer þoþþærtan 7 unþoþþærtan, *& pluit super justos, & injustos*, regulariter, Ða þoþþærtan 7 þa unþoþþærtan: Se þe onþoþ þone þitge in noma þitger mearþ þitger he onþoþþ, *qui recipit prophetam in nomine prophetæ, mercedem prophetæ accipiet*, Matth. x, 41, Sax. þe ðe unþeþþeþ þitegan on þitegan naman: From þeþta þonn tid, *à sexta hora*, Matth. xxvii, 45, regulariter, þrom ðæpe þ þitgan tide:

*** Vide regulam xvii. † Vide capituli iii regulam iii. ‡ Sexta hora meridiem ibi designat.

XVIII. Sexto, quam sit barbara *Dano-Saxonica*, ex hoc patet, non tantum quod casus nominum & casuales terminationes contra syntaxin confundit, sed etiam, quod non raro contra secundam regulam concordiae partium orationis, adjectiva diversi generis cum substantivis in oratione connectit: ut, *Dý leaƿ ðu þýppurpe to ƿtane ƿot þinne, ne offendas in lapidem pedem tuum.* Ubi *ƿot þinne*, pro *ƿot þin*; masculinum scilicet pro neutro. *Matth. iv, 6. ƿope on ƿionne ðin, ante faciem tuam*, pro *ðine on ƿionne*; neutrum scilicet pro foeminino. *ahebbar geoc minne, tollite jugum meum*, pro *min geoc*; masculinum iterum pro neutro. *E contra. Ic on týno in brenum muþ min, aƿeriam in parabolis os meum*, pro *muþ minne*; neutrum nempe pro masculino. *míddum uutetlice nieht, mediá autem nocte*, pro *míddepe vel míddepe næht*; masculinum pro foeminino. *geclöpabe ðe ðælend ƿteƿne miclum, clamavit Jesus voce magná*, pro *miccelpe ƿteƿne*; masculinum iterum pro foeminino.

XIX. Septimo, in *Dano-Saxonica* nunc deficit articulus, nunc etiam redundat. deficit: ut *geƿeh uutetlice þƿeatar, videns autem turbas*, *Matth. v, 1.* pro *ða ðƿeatar*: *Nelles ge ƿelle halg hundum, nolite dare sanctum canibus*, pro *þ halg ƿ*: *ƿarter uutetlice ebulung vel eƿulrongar ne biþ ƿopgefen, spiritus autem blasphemia non remittetur*, *Matth. xii, 31.* regulariter, *ðar ƿarter*: *Oƿ heapte ungar ƿmeunze ƿrle, de corde exeunt cogitationes mala*, *Matth. xv, 19.* pro *oƿ ðape heaptan*: *Iefomned ƿepon alþop ƿacepbar, congregati sunt principes sacerdotum*, *Matth. xxvi, 3.* regulariter, *ða alþop ðæpa ƿacepba*: redundat: ut, *ða ðe ƿalles oƿ bead þeƿa laƿeþa hiopu, quæ cadunt de mensa dominorum suorum.* ubi *þeƿa* supervacaneum est. *ða i ƿoþ ða vel hia nioman þe ðone ðælend zelædon to Caiphan*, *Matth. xxvi, 57, at illi ferentes Jesum duxerunt ad Caiphan*, ubi *ðe ðone*, pro *ðone*:

XX. Pronomen pariter nonnunquam redundat: ut, *þiþ he cýme ƿunu mannes, donec veniat filius hominis*, *Matth. x, 23.* *Sax. æþþam þe mannes ƿunu cume*: *And þam ðe he pelle ðe ƿunu æbeuua, & cui voluerit filius revelare*, *Matth. xi, 27.* *Sax. and ðam ðe ƿe ƿunu ƿýle onpƿeon*: *Fopþon ƿunnabazum meara-ƿƿeoƿtar in temple ƿunnabaz hia ƿiðlar, quia sabbatis sacerdotes sabbatum violant*, *Matth. xii, 5.* *Sax. ðæt þa ƿacepbar on ƿeƿteþazum geƿemmar ðone ƿeƿte-þæg*: *Fopþuon ðegnar þine hia oƿeƿgear vel oƿeƿhozar ƿelneƿe i ƿetneƿa þapu ælþa, quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum*, *Matth. xv, 2.* *Sax. hƿi ƿopgy-maþ þine leopning-cnihtar upe ƿlþena lage*: *ða þe ne ƿuppar hia beaþ, quia non gustabunt mortem*, *Matth. xvi, 28.* *Sax. ðe beaþ ne onþƿýrgaþ*: *And ða eƿneƿ þa uƿ þu býðeƿt, & pates illos nobis fecisti*, *Matth. xx, 12.* *Sax. ƿ ðu býðeƿt hig zelice uƿ*: *Sic in cod. Rusb. cap. ix, 3. ðar he ƿalraþ, hic blasphematur.* in evang. impressis, *ðer ƿƿýcaþ biƿmop-ƿƿæce*:

XXI. In hac quoque dialecto verba activa sæpe passive usurpantur: ut, *ne mæg buƿuz vel ceartƿu gehýdu vel geþerglu oƿer mop geƿetted, non potest civitas abscondi supra montem posita.* regulariter, *beon gehýd vel geþerglod.* *Sax. beon behýd*: *Gehuelc tƿe þý ni vel ne doeþ ƿærtm god geƿopfen biþ vel geceapƿar ƿ ƿýp biþ geƿendod i geƿendaz, omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur*, *Matth. iii, 10.* *ƿif ec ƿoðlice ƿƿam ƿeƿtm tƿeo oncnaua eaþa mæg, siquidem ex fructu arbor agnoscitur*, *Matth. 12, 39.* pro *beon oncnauen*, vel *oncnapen*: *Fopþon ƿehtlic ƿ hine vel he geƿæe ðieƿuralem ƿ ƿeolo geþoliga ƿƿom alþum ƿ uƿuttum ƿ alþopmannum ðapa ƿacepba ƿ oƿræ, quod oporteret eum ire Hierosolymam, & multa pati a senioribus, & scribis, & principibus sacerdotum, & occidi*, *Matth. xvi, 21.* regulariter, *beon oƿrlegen*: *betƿu ðe ƿ to liƿe ingæ unhal vel halt. ðone tua handa i tuoege ƿoet hæbbende ƿende in ƿýp ece, bonum tibi est ad vitam ingredi debilem vel claudum, quam duas manus vel duos pedes habentem mitti in ignem æternum*, *Matth. xviii, 8.* regulariter, *beon aƿend*, vel *ƿý aƿend*: *Lufaþ and hia ceiga vel hia zenemna ƿƿom mannum, Lapuar, amant vocari ab hominibus, Rabbi*, *Matth. xxiii, 7.* regulariter, *þ hia ƿie geceiged*, vel *zenemned*; *vel þæt menn hig lapeopar geceigon vel zenemnon*: *Gehat ƿopþon gehalþa vel þatte ƿie gehelþen býrgen, jube ergo custodiri sepulchrum*, *Matth. xxvii, 64.* *Sic in versione Sax. hat nu healþan ða býrgene*: *And nolbe ƿƿoƿra, & noluit consolari.* regulariter, *nolbe beon ƿƿoƿred*, vel *geƿƿoƿred*: in *Saxonica* versione, *nolbe beon geƿƿeƿred*: *Sic in cod. Rusb. Matth. cap. viii, 3, ƿ aƿennende ðælend honda hiƿ. and æthƿan him. cƿæþende. Ic pille ge-clænƿige, & extendens Jesus manum, tetigit eum, dicens, volo, mundare.* in evang. impressis: *ic ƿýlle. beo ge-clænƿod*:

XXII. Porro in hac dialecto, quæ univèrsas fere grammaticæ regulas aspernit, numerus singularis verborum cum plurali confunditur: ut, *andƿeƿe onƿeinz, þ hia eƿt ne ceƿdon vel ne ceƿde to ðeƿode, acceperunt responsum, ne redirent ad Herodem.* *Sax. hi aƿenzon andƿape, þ hi eƿt to ðeƿod ne hƿýpƿdon*:

XXIII. Dialectus quoque hæc mutat aƿ terminationem nominativi & accusativi pluralis primæ declinationis in eƿ: ut in cod. *Rusb. ƿif ðu gober ƿunu ƿiæ. geƿeapþ ðæt þar ƿtanef hlapeƿ beon vel geƿeapþe, si filius es dei, dic ut lapides hi panes fiant*, *Matth. cap. iv.* *Sic supra in reg. II. Donna ƿiƿceƿeƿ, pro manna ƿiƿceƿar*: Mutat etiam eƿ terminationem genitivi singularis primæ declinationis in aƿ: ut cod. *Rusb. Matth. viii, 20, ƿoƿer hole habbaþ. ƿ ƿuglar heoƿunar ƿeƿeƿota, vulpes foveas habent, & volucres cæli nidus.* regulariter, *heoƿuner*. in evang. impressis, *heoƿonan ƿuglar*:

XXIV. In hac etiam dialecto nunquam non negatur negatione simplici: ut, *ða ongan hie aƿu-*

apurtþiḡa 7 rüerþiḡa. Dætte ne cuþe þone manno, tunc cepit detestari & jurare, quia non novisset hominem, Matth. xxvi, 74. regulariter, þ he næfþe Done man ne cuþe, ut in Saxonica versione. Ænig man ne mæg tuaam hlafeþum hepa, nemo potest duobus dominis servire, Matth. vi, 24. Sax. ne mæg nan man tþam hlafeþum þeopian.

XXV. Porro verba transitiva & transitive posita quæ accusativum in puriore Saxonica regunt, in Dano-Saxonica cum dativis vel ablativis junguntur: ut cod. Rusb. Matth. viii, 21, bþihten læt æpirt ganþan. 7 bebþrþen fæþer minum. in evang. impressis, alyþe me æpirt to þapenne, 7 bebþrþean minne fæþer, domine permittite me primum ire, & sepelire patrem meum. Genitivi quoque post verbum transitivum leguntur: ut, bobede 7obþpeller piþer, prædicabat evangelium dei, cod. Rusb. Matth. ix, 35. In cod. evang. impresso; piþer 7obþpel: Verba etiam dicendi, quæ dativum regunt in puriori Saxonica, in Dano-Saxonica regunt nominativum vel accusativum cum præpositione to: ut, Ða cpæþ to leopneþar hiþ, tunc dicit discipulis suis. regulariter, Ða cpæþ leopneþum hiþ: ut, Ða he fæþe leopning-cnihtum hiþ. in evang. impressis. Matth. ix, 37.

Denique nominativus pro genitivo ponitur: ut cod. Rusb. Matth. x, 1, and þa to romne cigende tþælf hiþ leopneþar. fæþe heom mæhtæ 7artar unclænna, & convocans discipulos duodecim suos, dedit illis potestatem spirituum immundorum. regulariter, mæhtæ unclænna 7arta. ut, unclænna 7arta anpealb, in evang. impressis.

CAPUT VIGESIMUM PRIMUM.

De dialecto poetica, præsertim de dialecto poetica Dano-Saxonica.

I. Hactenus de dialecto Dano-Saxonica, & de iis, quæ inter illam & puriorem Saxonica discrimen ponunt. Jam restat, ut de dialecto poetica: præsertim Dano-Saxonica illa, quæ in poematis borealium Saxonum legitur, tractem. Nam in poetiis Anglo-Saxonum scriptis, voces à soluta oratione alienæ, Cimbrica, Franco-Theotisca & aliæ exoticæ, quas, quod earum origo nondum mihi nota est, dubias & incertas appello; maxime autem in iis, quæ septentrionales, & forsitan orientales poetæ contexuerunt, qui ex vetustioribus poetis, Cimbrorum nempe Scaldis, & Theotiscæ gentis versificatoribus, plane multa, ut par est credere, sumpserunt. Hinc tot vocabula phrasæque quæ nunquam occurrunt in soluta oratione, in metricis codicibus & fragmentis leguntur, iis communia cum Eddicis carminibus, & vetusto illi sive Saxonico sive Francico evangeliorum quadruplo codici metricè scripto, quem possidet bibliotheca Cottoniana. Quinimo Anglo-Saxonum poetæ non vocabulis tantum phrasibusque, quæ iis cum Cimbrorum Scaldis communia sunt, utuntur; sed etiam ad eandem fabellas & appellationes alludunt, quæ, ut Edda Snorronis Sturlesonii demonstrat, ex vetustissima septentrionalium gentium poetis, tanquam ex communi quodam thesauro depromptæ sunt. Hinc a Baldro laudatissimo illo & optimo Cimbrorum heroe, Odini filio, Asarum omnium sapientissimo & benignissimo, qui corporis specie & nitore vultus præcallebat, quem quidem Loki infidiis peremtum lugebant omnes Ase: princeps, dominusve quisque formæ spectabilis, & à suis ob fortitudinem magni factus, & ut ioveþarns & sapientiâ insignis æstimatus, Balþor metonymice vocatur à poetis Anglo-Saxonum. Sic in fragm. Judith, Holofernes dux appellatur 7umena balþor, piþena balþor, þinca balþor, i. e. hominum præstantium, bellatorum & heroum dux & princeps. Sic in Geneleos paraphrasi p. LVIII, 6. poeta

¹ Cimbrorum mythologia dicit hominem quendam ex sputo Deorum factum, cui Kuasar (quasi kuadser vel kuadser, i. e. kuadsæwer, cantus vel carminis auctor) nomen, primum inventorem poetæ fuisse, atque ex ejus sanguine cum melle misto mulsum fuisse factum: ex quo qui bibit fit skald & frædemadur, i. e. poeta & multiscius. Edda Snorronis Sturl. mythol. LX. ² Paraphrasis poetica geneleos, Alstelodami, typis & sumptibus Fr. Junii edita, 1655. cujus exemplar extat in bibl. Bodl. inter codd. Junianos. Fragmentum historię Judith, cujus exemplar extat in bibl. Cott. Vitellius A. 15. 6. Apographum, Fr. Junii manu descriptum, inter libb. Junianos, in bibl. Bodl. repositos. Kalendarium poeticum, quod initium est Abingdonensis Chronici,

in bibl. Cott. Tiberius B. descripsit quoque hoc kalendarium Fr. Junius, ejusque apographon extat inter libb. Junianos in bibl. Bodl. æviternitati consecratos. ³ Edda Snorr. Sturles. cap. xx, & XLIII. ⁴ Sic nomen Jofur, qui fuit unus filiorum Halfdani, rebus gestis celebris, pro cuiuslibet regis egregii nomine apud Skaldos usurpatur: ut in ista strophe, Harvar. sag. cap. vi drecfur med Jofri Jarla meingi, multitudo procerum compotant cum rege. Eadem plane ratio est nominum Budlungur & Iofdunga vinur, stroph. 22, & 24. cap. vii, ejusdem libri. Quæ licet propria sint, pro appellativis tamen & communibus in carmine usurpantur, ut observat Ol. Verelius in auctario notarum in Hervarar Saga, pag. 21.